

Sprejem in uveljavitev zakona o združenem delu je zelena luč za dokončno organiziranje TOZD. Že v dosedanjih dejanjih je bil novi zakon prisoten, vendar dokončno urejanje naše nove samoupravne organiziranosti zahteva pravno podlago pozitivne zakonodaje.

Pri uveljavljanju novih odnosov smo pred tem, da nove TOZD zaživijo. Pripravljen je osnutek predloga samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo. Sklenitev sporazuma med TOZD pomeni začetek novega obdobja, ki se začne z dokončnim konstituiranjem delovne organizacije.

Kljub temu, da ni daleč čas, ko bomo dokončno zastavili novo organiziranost in po novih načelih razreševali razmerja med TOZD, delovnimi skupnostmi in delovno organizacijo, pa bomo šele na začetku poti dejanskega uveljavljanja novih kvalitativnih samoupravljanja. Zavedati se moramo, da gre razvoj dalje in da je naša samoupravna praksa vsak dan bogatejša. Pri vzpostavljanju novih odnosov izhajamo iz dosedanjih izkušenj in rezultatov, ki so podlaga za nadaljnje delo.

Ko analiziramo naše delo pri oblikovanju nove organiziranosti, prihajamo do zaključka, da bodo nove TOZD v kratkem pričele prevzemati in uresničevati svoje samoupravne funkcije. Do sedaj je bilo njihovo delovanje omejeno na zadeve, ki zadevajo novo samoupravno organiziranost. Delav-

ci so ugotavljali pogoje za organiziranje novih TOZD in na zborih sprejemali ustrezne ukrepe, nadalje pa so že na podlagi sprejetih statutarnih sklepov izvolili delegate delavskih svetov TOZD. Dejansko preostane le še sklenitev samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo železarno Ravne in z uveljavitvijo tega sporazuma TOZD postanejo sposobne prevzeti svoje funkcije. Da pa delavci TOZD v pravno formalnem smislu lahko pričnejo samoupravno urejevati razmerja v TOZD in uresničevati svoje samoupravne pravice, je potrebno opraviti še zadnje dejanje v postopku samoupravne reorganizacije — konstituirati delovno organizacijo.

Ker je osnutek predloga samoupravnega sporazuma o združitvi že pripravljen, bomo v kratkem pričeli široko razpravo v TOZD, ki naj pokaže, ali so vsa razmerja, ki jih bomo razreševali s sporazumom, odraz dejanskega stanja in usklajenosti z načeli novega zakona. Ker je sporazum vsebinsko zahteven, bo treba pripraviti ustrezne razlage in tako omogočiti vsakemu delavcu ne samo, da realno dojema vsebino sporazuma, ampak tudi prispeva svoj delež k ustvarjanju samoupravnih odnosov.

Na ravni delovne organizacije bomo samoupravne pravice uresničevali prek delegatov v delavskem svetu delovne organizacije. Predlog je, da bi vsaka TOZD imela najmanj dva delegata v delavskem svetu, vsaka delovna skupnost pa enega delegata. Za delegata je lahko izvoljen vsakdo, razen delavcev, ki po zakonu ne smejo opravljati delegatskih funkcij (delavci na delovnih mestih poslovnih organov).

Delovanje delavskega sveta delovne organizacije bo omejeno na zadeve, ki so skupnega pomena za železarno in ki po svoji naravi ne spadajo v pristojnosti delavskih svetov TOZD ali delovnih skupnosti. Teh skupnih zadev in interesov, ki jih skupaj rešujemo, ni malo, vsebinsko pa tudi niso enostavne. Da bo delavski svet lahko temeljiteje razpravljal, se bodo predlogi praviloma oblikovali sicer v strokovnih službah, obravnavali pa jih bodo tudi izvršilni organi delavskega sveta. Predvideno je, da bomo imeli tri izvršilne odbore, in sicer za gospodarjenje, za kadrovske-spolne zadeve ter za družbeni standard in sta-

novanjske zadeve. Poleg teh organov bo na ravni delovne organizacije deloval še odbor samoupravne delavske kontrole.

Skladno z zakonom o združenem delu pa bo treba tudi nove-

lirati našo samoupravno zakonodajo. A ne samo zaradi novega zakona, ampak tudi zaradi naše nove samoupravne organiziranosti.

R. Lenassi

Podatki zadnjih mesecev kažejo, da smo najnižji nivo v letošnji proizvodnji že prešli in da njen obseg v zadnjih mesecih postopno raste.

Skupna količina v oktobru izdelanih izdelkov potrjuje trend

počasnega oživljanja proizvodnje. V primerjavi s tretjim kvartalom (ki je bil najslabši v zadnjih letih) je obseg proizvodnje porasel, kljub temu pa še vedno zaostaja za mesečnim načrtom za

(Nadaljevanje na 2. strani)

Pozna jesen

- Kako oblikovati službo za samoupravljanje
- Pripombe k osnutku sindikalne liste 77
- Naša anketa: Volja do političnega dela
- Delovni dogovor pred akcijo
- Beneficirana zavarovalna doba
- Posvetovanje slovenskih metalurgov in livarjev
- Delo ekonomskega centra
- KS Ravne o porabi sredstev iz samoprispevka
- Na dobri poti
- Dobro pisati
- Predlog dolgoročnega načrta kulturnega življenja v TOZD
- Podobe z ulice

(Nadaljevanje s 1. strani)

19,1%. Odpreda izdelkov ni bila v sorazmerju s proizvodnjo in je v medfazah in na zalogi gotovih izdelkov obležala večja količina izdelkov, tako da smo za mesečnim načrtom odpreda zaostali za 28,7%. Na zalogi je ostalo največ valjanih izdelkov, saj je bilo od-

premljenih okoli 900 t izdelkov manj, kot pa je bilo izdelanih za naše kupce izven delovne organizacije. Znatno manj, kot sta izdelala, sta odpredala tudi obrata jeklovlek in obrat pnevmatičnih strojev, delno pa tudi kovačnica. Zato je vrednost izdelkov, ki so bili prodani v oktobru, v nesorazmerju z obsegom proizvodnje.

Jeklolivarna je v oktobru odpredala iz zalog, ki so bile ustvarjene v septembru, zato je bilo odpredanih skoraj 100 t več izdelkov, kot je bilo v preteklem mesecu izdelanih za zunanje kupce.

Naslednja tabela kaže, kako obrati dosegaajo načrt:

Obrat (TOZD)	% doseganja planirane skupne proizvodnje		% doseganja načrta eksterne realizacije	
	mesec oktober	kumulativno za 10 mes.	mesec oktober	kumulativno za 10 mes.
Jeklarna	81,0	87,4	—	—
Jeklolivarna	81,7	93,7	116,2	101,9
Valjarna	78,9	78,9	73,1	84,5
Kovačnica	90,4	94,7	76,7	89,4
Jeklovlek	82,3	73,3	66,7	68,3
Skupaj TOZD metalurške proizvodnje	80,6	83,7	79,9	86,6
Obrat strojev in delov	114,1	105,8	117,9	109,6
Obrat industrijskih nožev	40,7	82,0	114,9	83,5
Obrat pnevmatičnih strojev	87,2	84,9	98,1	102,7
Vzmetarna	74,2	73,3	75,8	79,7
Skupaj TOZD mehanske obdelave	90,2	89,5	107,6	98,6
TOZD TRO Prevalje	80,0	83,9	118,0	89,5
Skupaj delovna organizacija	80,9	83,9	88,6	90,0

Veliko manjšo količino izdelkov, kot je planirana, je izdelal obrat industrijskih nožev, ki v oktobru ni imel v programu proizvodnje compound gredic. Nožev in brzoreznega orodja je izdelal 24,1% manj, kot predvideva načrt.

Za načrtom proizvodnje tudi znatno zaostajata obrata valjarna in vzmetarna. Nobeden še nima zadovoljivih naročil, tako da proizvodnja močno zaostaja za možnostmi.

Še vedno primanjkuje naročil tudi kovačnici, ki pa je izdelala več odkovkov za obdelavo.

Načrt realizacije sta TOZD mehanske obdelave in TRO Prevalje presegle, TOZD metalurške proizvodnje pa zaradi povečanja zaloga gotovih izdelkov in manjše proizvodnje za 20% zaostaja za planirano realizacijo. Med posameznimi obrati presegajo načrt realizacije jeklolivarna, ki je odpredala več bolj zahtevnih izdelkov, obrat strojev in delov, ki že vse zadnje mesece presega načrt, in obrat industrijskih nožev, ki je prav tako odpredal večjo količino iz zaloga meseca septembra.

Kumulativnemu načrtu realizacije se iz meseca v mesec bolj približuje TOZD mehanske obde-

lave, ostali dve TOZD pa bosta letos znatno zaostali za planom.

V naslednjih mesecih lahko pričakujemo počasno nadaljnjo rast proizvodnje, večjih premikov pa letos še ne bo, saj se tudi svetovno gospodarstvo še ni otreslo posledic krize. Težav pri plasmanu izdelkov črne metalurgije nimamo samo mi, temveč morajo celo naši sosedi z večjo železarsko tradicijo sprejemati neljube ukrepe, s katerimi želijo znižati stroške. Lastna cena jekla zaradi manjš-

ga obsega proizvodnje se tudi pri njih povečuje. Z manjšimi stroški bodo povečali svojo konkurenčno sposobnost. Tudi mi se na zunanjih trgih srečujemo s temi podjetji, zato bomo morali izkoristiti vse možnosti za znižanje stroškov, če bomo želeli biti s svojimi izdelki konkurenčni.

Poleg večje proizvodnje mora biti v naslednjem obdobju naša osnovna naloga zniževanje stroškov.

Z. I.

Kako oblikovati službo za samoupravljanje

Stopamo v novo obdobje izgrajevanja in utrjevanja samoupravnih odnosov. V naši železarni so sedaj napor usmerjeni k dokončnemu organiziranju novih TOZD in konstituiranju delovne organizacije. Že večkrat je bilo poudarjeno, da z novo samoupravno organiziranostjo že od vsega začetka načrtujemo in vzpostavljamo razmerja, skladna

z novim zakonom o združenem delu.

Pri vzpostavljanju novih samoupravnih odnosov izhajamo iz načela, da delavci uresničujemo svoje samoupravne pravice v TOZD; svoje neodtujljive pravice pa bomo resnično uresničevali v TOZD (ali drugi organizacijski obliki združenega dela), kjer ustvarjamo družbenoekonomske pogoje za samoupravno delovanje.

Samoupravno odločamo na podlagi osebnega izjavljanja na samoupravnih delovnih skupinah in zborih delavcev, z referendumom in na druge načine ter z odločanjem prek delegatov v organih upravljanja TOZD, delovni organizaciji in SOZD, z nadzorstvom nad izvrševanjem sklepov in samoupravnim delovanjem ter z odločanjem po delegatih v organih družbenopolitičnih skupnosti, krajevnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti in drugih samoupravnih skupnosti. Tako vsestransko samoupravno delovanje in odločanje zahteva določene pogoje delovanja, ki omogočajo uresničevanje na eni strani samoupravnih pravic delavcev, na drugi pa koordinirano delo in nadzorstvo nad odločanjem.

Težko si je zamišljati nemoteno samoupravno delovanje v tako veliki organizaciji združenega dela, kot je železarna, brez posebne strokovne službe samoupravljanja. S tem sestavkom želim le v splošnem prikazati naloge take službe. Ne z namenom, da prikažem neka pravila, ampak samo v razmišljanje, ki naj vodi k iskanju najboljših oblik delovanja strokovne službe samoupravljanja.

Služba samoupravljanja je tista služba, ki opravlja strokovna, administrativna in pomožna dela, ki jih je treba opraviti zaradi uresničevanja samoupravljanja delavcev v združenem delu. Biti mora organizirana kot strokovna služba, ki s svojim delom strokovno pomaga na področjih samoupravnega delovanja, tako da izvršuje določena dela in opravila, ki neposredno omogočajo izvrševanje samoupravnih pravic.

Vrste skupnih del službe

Glede funkcionalne povezanosti opravil le-ta lahko razvrščamo v več skupin ali vrst, predvsem pa:

- opravila v zvezi z normativno dejavnostjo v TOZD in delovni organizaciji (strokovna pomoč pri oblikovanju samoupravne zakonodaje);

- opravila v zvezi z odločanjem delavcev na zborih delovnih ljudi z referendumom;

- opravila v zvezi z organi upravljanja TOZD, delovnih skupnosti in delovne organizacije in drugimi samoupravnimi organi;

- samoupravno informiranje;
- izvajanje posebnih postopkov;

- druga opravila v zvezi s samoupravnim delovanjem.

Normativna dejavnost v TOZD in DO

Ob široki normativni dejavnosti, ko praktično vsa razmerja v organizacijah združenega dela (pa tudi v družbi) razrešujemo po samoupravnem principu, se najzahtevnejša opravila pojavijo ravno na področju oblikovanja samoupravnih splošnih aktov. Iz dveh člankov, ki sta bila nedavno objavljena v »Informativnem fužinarju«, je razvidno, kako pristopamo k oblikovanju splošnih samoupravnih aktov, kakšna strokovna opravila je treba opraviti in kakšni so postopki dokončnega sprejema in uveljavitev teh aktov. Zato tu navajam le naslednja opravila večjega obsega:

- priprava gradiva za oblikovanje splošnih samoupravnih aktov (študij pozitivnih predpisov, analiza dejanskih razmerij itd.);
- delo z delegatskimi in drugimi telesi, ki pripravljajo besedila teh aktov (lahko tudi predlogov ali osnutkov);

- dokončno oblikovanje predlogov za samoupravne organe,
- organiziranje javne razprave in razlaga,

- zbiranje in urejanje pripomb, predlogov, mnenj in drugo,

- vodenje usklajevalnih postopkov (na samoupravnih delovnih skupinah, na zborih),

- dokončno oblikovanje predlogov,

- opravila v zvezi z objavo aktov,

- pomoč pri razlagi aktov,
- spremljanje izvajanja splošnih samoupravnih aktov,

Halde za celo sosesko

BENEFICIRANA ZAVAROVALNA DOBA

Kot je znano, na nekaterih delovnih mestih v železarni ni mogoče odpraviti vseh škodljivosti, katerim je delavec pri delu dalj časa izpostavljen, zato je za taka delovna mesta z zakonom določeno povečano štetje dejanske prebitnega delovnega časa. Na ta način grede delavci v pokoj na podlagi delovne (pokojninske) dobe v povečanem trajanju in ne na podlagi dejanske prebitnega delovnega časa.

Pri določanju takih delovnih mest smo omejeni z zakonom, saj jih natančno našteva, na drugi strani pa nas družbeni dogovor, sprejet v SR Sloveniji, zavezuje zmanjšati število delovnih mest s škodljivostmi. Beneficirano delovno dobo je na eni strani torej treba šteti med delavčeve pravice, hkrati pa je opozorilo delovni organizaciji, da mora storiti vse za odpravo škodljivosti. Družbeni cilj torej ni beneficiranje zavarovalne dobe, temveč le ukrep za zaščito delavcev na delovnih mestih, na katerih zavoljo tehnologije ali drugih razlogov škodljivosti ni mogoče odpraviti. V praksi pa je danes tako, da beneficirano zavarovalno dobo razumemo zgolj kot pomembno pravico, zato ni čudno, da se kljub izboljšanju delovnih razmer, ki jih prinaša nova tehnologija, množi število delovnih mest in seveda število delavcev na takih mestih.

Ni naš namen sedaj pisati o upravičenosti ali neupravičenosti na beneficirano zavarovalno dobo, temveč s tem prispevkom **pozivamo** vse delavce, ki so kadarkoli po 15. maju 1945 delali na beneficiranem delovnem mestu, pa doslej niso uveljavili te dobe, da to storijo najpozneje do 5. decembra 1976. Po tem času zavarovalne dobe s povečanim štetjem ne bo mogoče več uveljaviti.

Moramo seveda povedati, da pozivamo delavce, ki iz kakršnegakoli razloga doslej omenjene pravice niso uveljavili, kajti sicer je beneficirana urejena za več kot 1300 delavcev. **V glavnem pozivamo delavce, ki so bili premešeni.**

Seznam delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, je objavljen na vseh oglasnih deskah železarne.

Kadrovska služba

— druge postopke, ki so predpisani po zakonu ali drugih splošnih predpisih.

Ti postopki niso vedno prisotni v krajšem časovnem obdobju, ampak se pojavljajo redno v daljših časovnih obdobjih. Ker so to strogo formalni postopki, zahtevajo poleg splošne angažiranosti še množico drugih opravil in dela, ki jih lahko izvršuje služba samoupravljanja.

Druga opravila

Pri drugih opravilih naj omejimo le to, da brez ustrezne administracije ni možno opravljati vseh del in dejanj na področju samoupravnega delovanja. Zapisana beseda je in bo vedno prisotna, pa naj bo pri sklicu sestanka, pisanju zapisnika, zbiranju podatkov ali objavi sklepov. Tudi to delo zahteva strokovno usposobljen administrativni kader, ki lahko v veliki meri pripomore k uresničevanju samoupravnih pravic delavcev.

Zaključek

V naši železarni že dalj časa obstaja strokovna služba v kadrovsko-spolnem sektorju, ki deluje na področju strokovnih zadev samoupravljanja. Princip organizacije te službe in njeno de-

lovanje pa je drugačno. Sedanji tako imenovani sekretarji samoupravljanja po delovnih zadolžitvah nimajo možnosti delovanja v kompleksnem sistemu, kot smo ga opisali. Njihovo delo se v večini primerov omejuje na pripravo gradiva za sejo organov upravljanja, poleg tega pa še skrbijo za realizacijo sklepov.

V kadrovsko-spolnem sektorju imamo tudi posebno organizacijsko enoto, tj. službo za informiranje, ki deluje na vseh področjih sistema informativne dejavnosti v delovni organizaciji. Tudi ta služba nima svojih virov delovanja neposredno v strokovni službi samoupravljanja, ampak je odvisna od vseh dejavnikov, ki delajo na področjih uresničevanja samoupravljanja (strokovne službe, ki predlagajo odločitve, samoupravne organe).

Kljub temu da v železarni razvijamo določene strokovne službe (često tudi združujemo le opravila), ki delujejo na področju strokovnih zadev samoupravljanja, pa je nujno že v sedanjem obdobju razmisliti, kako dolgo lahko še — glede na razvoj samoupravljanja in organiziranost ter rast železarne — uspešno in vedno bolj pomagamo prek strokovne službe samoupravljanja uresničevati samoupravne pravice delavcev.

R. Lenassi

Posvetovanje slovenskih metalurgov in livarjev

Širša javnost ni bila ali je bila le malo obveščena, da je bilo v dneh 7. in 8. oktobra v Portorožu strokovno posvetovanje slovenskih metalurgov in strokovnjakov delovnih organizacij kovinsko predelovalne industrije. Organizator tega posvetovanja — Metalurški inštitut Ljubljana, ki je tudi osrednja znanstveno raziskovalna organizacija Slovenskih železarn, je pripravil istočasno tudi posvetovanje jugoslovanskih

jeklarjev o ulivanju jekla po konti postopku.

Kot uvod v strokovno posvetovanje je bil dan pregled uspešnosti raziskovalnega dela z metalurškega področja v raziskovalnem letu 1974/1975. Kvantifikacija rezultatov je bila podana sistematično za posamezna raziskovalna področja in tako, da so bile nakazane osnove za vrednostni izračun, kjer je to le mogoče. Osnovno vodilo pri prikazovanju rezultatov raziskoval-

Samoupravno informiranje

O pomembnosti samoupravnega informiranja je bilo že precej napisanega. Lahko zaključimo, da brez kvalitetnega samoupravnega informiranja ni kvalitetnega samoupravljanja. Tudi na tem področju doživljamo kvalitetne spremembe, ki se odražajo predvsem v izboljšanju informacijskega sistema, v pravočasnosti informacij, sprotnosti in dostopnosti informacij.

Služba samoupravnega informiranja pa mora delovati predvsem na naslednjih področjih:

- informiranje delavcev o zadevah, ki jih delavci obravnavajo na samoupravnih delovnih skupinah in zborih;
- informiranje delegatov organov upravljanja in drugih članov samoupravnih organov o zadevah, ki jih obravnavajo;
- objavljane samoupravnih splošnih aktov in sklepov;
- izdajanje informativnega glasila delavcev kot stalne oblike predvsem obveščanja.

Tako v vsebinskem kakor tudi v tehničnem smislu se na tem področju pojavlja množica opravil od najzahtevnejšega dela do del administrativno manipulativne narave. Delo je trajne narave v odvisnosti od že zgoraj opisanih del.

Izvajanje posebnih postopkov

Posamezne samoupravne pravice delavcev se uresničujejo prek ustreznih formalnih postopkov. Sem lahko štejemo:

- volilne postopke,
- izvedbo referenduma,

Na skopskem sejmu »Kovine — nekovine« je razstavljala naša železarna pnevmatično orodje. 2. novembra so se ustavili ob naših proizvodih predsednik skupščine SR Makedonije Blagoje Talevski, sekretar za industrijo Vasil Tudžarov (na sliki) in predsednik IS SR Makedonije Blagoje Popov s spremstvom. Zanimali so se za razstavljene stroje kakor tudi za druge proizvode Železarne Ravne.

Odločanje delavcev

Opravila v zvezi z neposrednim odločanjem delavcev z osebnim izjavljanjem in opravila v zvezi z odločanjem prek delegatov v organih upravljanja TOZD, delovnih skupnosti in delovne organizacije in drugimi samoupravnimi organi so medsebojno tesno povezana in jih ni vedno možno ločiti, ker tudi časovno sovpadajo. Zaradi množice teh opravil in raznolikosti le-teh naj tu naštejemo le nekatera:

- priprava sestankov (zborov, sej itd.),
 - priprava gradiva za sestanke,
 - priprava predlogov sklepov,
 - posredovanje, objava in izdajanje delovnih nalog po sklepih,
 - nadzor nad izvrševanjem sklepov in priprava poročil o izvrševanju,
 - skrb za ustvarjanje tehničnih pogojev v vseh primerih.
- Našteta opravila so prisotna v večjem obsegu in praviloma v rednih časovnih presledkih, operativna narava opravil pa terja ažurnost.

nega dela je bila dr. Gabrovšku misel, katero je podal že v uvodu svojega referata: »Metalurgi se zavedamo, da smo odgovorni za porabo družbenih sredstev in da ta sredstva le tedaj niso izgubljena, če bomo uspeli z operativci v podjetjih usmerjati rezultate raziskav v sodobnejšo tehnologijo, v višjo stopnjo finalizacije, v večvredni polfabrikat in končni produkt, kar bo pozitivno vplivalo na moderni razvoj strojne industrije, industrije bele tehnike, elektronske in avtomobilске industrije na temelju doma izdelanega jekla.«

Doseženi rezultati so plod raziskovalnega dela raziskovalcev na Metalurškem inštitutu, raziskovalnih oddelkov v delovnih organizacijah in metalurškega odseka fakultete za naravoslovje in tehnologijo. Se več, pri pretežnem delu raziskovalnih nalog so doseženi rezultati plod usklajenega dela raziskovalcev inštituta in delovnih organizacij, ozko vezanega na sodelovanje operativcev v proizvodnji.

Preobširno bi bilo, če bi hotel obnoviti vse, kar je bilo povedano o novih proizvodih, izboljšavah v kvaliteti in rezultatih, ki prinašajo prihranke. Bežen pregled podatkov pove, da bi izračunana vrednost uspešnosti raziskovalnega dela za obravnavano obdobje večkratno preseгла vloženega sredstva.

Na strokovnem posvetovanju metalurgov v Portorožu je bilo nad 120 udeležencev. Zanimivo je, da jih je bilo iz železarn 27, s področja barvne metalurgije 12, iz livarn 7, predstavnikov Metalurškega inštituta s tistimi vred, ki so skrbeli za organizacijo, je bilo 13, predstavnikov fakultete 11, s področja kovinsko predelovalne industrije 15, predstavniki raznih institucij 4 in 25 udeležencev posvetovanja jugoslovanskih jeklarjev, ki so se posebej prijavili za obravnavo ulivanja jekla po konti postopku. Posvetovanja se je udeležilo tudi 12 strokovnjakov iz inozemstva.

Letošnje strokovno posvetovanje je bilo namenjeno predvsem temam o predelavi jekla, kar naj bi bil dodatni prispevek našim težnjam za zmanjšanje razkoraka med proizvodnjo in porabo jekla v ožjem gospodarskem področju. Petnajst zanimivih predavanj je v domala prezgošeni obliki obravnavalo problematiko predelave metalov, pretežno jekla v predelavi. Med mnogimi vprašanji in mislimi v razpravi ter nakazanimi spoznanji in problemi, ki odpirajo nove naloge raziskovalcem, mi je nekaj ostalo posebno v spominu. Ne samo meni, temveč širokemu krogu prisotnih. Prikaz sodobne tehnologije izdelave vijakov, proizvoda, ki ga vsak dan srečujemo na vsakem koraku, nam je lepo predložil, kakšna preoblikovanja mora prenesti uporabljeno jeklo in da ima tudi tak enostaven proizvod svoje posebne kvalitete zahteve.

Strokovno posvetovanje slovenskih metalurgov ima že svoje posebno obeležje v tem, da na njem uporabniki potrjujejo program raziskovalnega dela za prihodnje leto. Predloge raziskovalnih nalog, kot plan raziskovalnega dela za leto 1977, katerega sofinancira tudi raziskovalna skupnost Slovenije, pretrse najprej strokovna komisija za posamezna raz-

iskovalna področja, potem gre na pregled in selekcijo projektne svetov posamezne panoge pri raziskovalni skupnosti in tako izbran spisek nalog mora biti predložen javni obravnavi. Letos je vseboval spisek 111 nalog, od tega za področje črne metalurgije 60 in še nadaljnjih 5 s področja livarstva, na katerih so direktno zainteresirane železarne. Področje barvne metalurgije je zajelo 32 nalog in področje livarstva še 12.

V letošnjem programu železarskih nalog jih je 20, ki imajo pomen za vse tri železarne, in 11 nalog, pri katerih sta zainteresirani po dve železarni. Če upoštevamo, da je v programu še 14 nalog, katere sofinancirajo delovne organizacije kovinsko predelovalnega področja in dobavitelji železarn, kar je v letošnjem programu prvič prisotno, potem vidimo, da je v programu nad polovico nalog, ki se financirajo skupno. Tak program dela je tudi sam po sebi dokaz usklajenosti in skupnega programiranja raziskovalnega dela v SOZD Slovenske železarne, ter pokriva tudi interese kovinsko predelovalne industrije.

Posvetovanja jugoslovanskih jeklarjev o ulivanju jekla po konti postopku, prijavljenih je bilo 25 oseb, se je udeležilo nad 40 jeklarjev in drugih zainteresiranih. Predavanja je pripravilo podjetje Danieli, Buttrio — Italija, ki je izdelovalec naprav za konti ulivanje jekla in ima pri gradnji naprav že dolgoletne izkušnje. Glavni predavatelj in osrednja osebnost strokovnega posvetovanja je bil tehnični direktor sektorja proizvodnje naprav za konti ulivanje firme Danieli g. ing. M. Croce. V razpravi, ki je zajela v glavnem vprašanja vsakdanje prakse pri delu konti naprav, so spraševalci dobili vse odgovore. Odgovori so bili jasni, strokovni in rezultat izjemnih izkušenj. Nekaj odgovorov je prihranilo tudi dosti obširno področje že zasnovanih programov raziskav. Nekaj odgovorov je prispevek in pomoč pri uvajanju novih naprav v proizvodnjo in reševanju vsakdanjih težav v delu. Za oceno uspešnosti posvetovanja jugoslovanskih jeklarjev so poklicani pravzaprav predvsem udeleženci. Menim pa, da ne bo odveč, če ponovim izveleček misli, ki sem jih povedal ob zaključku tega posvetovanja. Da je bila organizacija prireditve koristna in izbrana dobra tema, je najboljši dokaz številna udeležba, predvsem zastopnikov vseh jugoslovanskih jeklarj. Da so bila predavanja zanimiva, je dokaz v živahni in obširni razpravi. Kvaliteta predavateljev potrjuje dejstvo, da so dobili vsi razpravljalci na vsa postavljena vprašanja odgovore in s tem je dano tudi zadoščenje organizatorju, da je bilo posvetovanje koristno za napredek in posodobljanje tehnologije v jugoslovanskih jeklarjnah. Posvetovanje je bilo pa tudi prispevek Slovenskih železarn za poglobljanje dobrih poslovnih odnosov med slovenskimi podjetji in podjetji Julijske krajine in Furlanije ter za osebno spoznavanje in sodelovanje med strokovnjaki obeh gospodarskih področij.

9. oktobra je odpeljal poln avtobus udeležence še na ogled ene najnovejših naprav za konti ulivanje jekla v novi jeklarni »Galtarosa« v Verini — Italija.

V času posvetovanja in kot sestavni del programa je bil podan pregled uspešnosti raziskovalnega dela za obdobje 1974/1975 in načrt raziskovalnega dela za leto 1977. Udeležba na posvetovanju je bila zadovoljiva, čeprav bi morala biti številnejša predvsem s kovinsko predelovalnega področja. Pri boljšem obveščanju javnosti, kar bi bilo posebno pomembno za javno razpravo o programu raziskovalnega dela, bi bila verjetno udeležba močnejša. Obvezen razpis v dnevnem časopisu o javni razpravi je bil seveda objavljen.

NAŠA ANKETA:

Volja do političnega dela

Pred kratkim smo v naši delovni organizaciji izvolili nove člane v samoupravne organe. Po reorganizaciji podjetja se bodo morali še bolj zavzeti, da bodo svoje delo dobro opravili. Doslej smo večkrat slišali razne pripom-

Na posvetovanju z uvodnim referatom o rezultatih raziskovalnega dela v obdobju 1974/1975 so bili obveščeni le navzoči. Naša družba odreja znanstveno raziskovalnemu delu poseben družbeni pomen, saj morajo biti rezultati znanstveno raziskovalnega dela osnova razvoja in planiranja v gospodarstvu. Prizadevati si moramo, da bomo našli tudi način in pota, da o rezultatih obvestimo širši krog gospodarskih in družbenopolitičnih dejavnikov. Smatramo tudi, da bi morali preko prisotnih predstavnikov samoupravnih organov najti pot, da bi o dogajanjih in rezultatih znanstveno raziskovalnega dela seznanili neposrednega proizvajalca.

Milan Marolt, dipl. inž.

Stefka Petrič

be na račun članov, ki niso bili dovolj delavni ali pa so bili pri koncu svoje mandatne dobe že kar preveč »utrujeni«. Posledica tega je bila, da so pričeli zamerjati svoje naloge, ki so jih dobili ob izvolitvi. Vprašali smo torej nekatere naše delavce, kaj mislijo o volji do političnega dela.

Stefka Petrič, rezalka v obratu industrijskih nožev:

»Statistika sestankov nam kaže predvsem voljo do političnega dela, vendar menim, da bi morali biti sestanki bolj plodni in bolj konkretni. Prav zaradi tega nas je na sestankih vedno manj. Tu so predvsem krivi tisti, ki so odgovorni za dobro politično delo, pa kljub temu, da je precej izostankov, ne ukrepajo o pravem času. Sicer menim, da ima vsak član, ki pristopi h katerikoli politični ali drugi organizaciji, voljo do dela. Ko pa kaj hitro ugotovi, da je dostikrat le številka pri odločanju, mu ta volja upade. Rado se dogaja, da član govori o problemih skupine, iz katere izhaja. Takrat večkrat pride do »dvobo-

ja«, kateri ima prav in kateri ne. Tu, prav tu, menim, bi morali biti v bodoče bolj pozorni na tiste delegate, ki pridejo na sestanek z namenom, da seznanijo druge o nepravilnem delu.

Morda je danes res navada, da moramo včasih prav vsiljevati funkcije ljudem, ki so z njimi že preobteženi. Zavedati bi se morali, da tak član samoupravnih organov ali pa drugih organizacij ne more, pa četudi hoče, v redu opravljati zadanih nalog. Zakaj ne vključujemo raje mlajših ljudi?

Neradi tvegamo, ali bo mlajši delavec sploh mogel delovati na področju samoupravljanja, če za to nima dovolj izkušenj. Mislim, da bi morali dati mlajši generaciji odprto pot do političnega dela. Kar pa se tiče ženske vloge na področju političnega dela, bi povedala naslednje. Zadnje čase smo se tudi ženske približale enakopravnosti v političnem in družbenem življenju. To pa ne pomeni, da nas ne gledajo kot na slabotnejši spol, zato bi se morale še bolj uveljaviti v političnem delu. Krivično se mi zdi, da nas ženske jemljejo pre malo resno, predvsem takrat, če hočemo doseči nekaj, kar se tiče konkretno ženskega vprašanja.«

Blaž Mak, vodič poslovnih gostov VNS:

Blaž Mak

Franc Praprotnik

»Ne strinjam se s tem, da tisti, ki že imajo funkcije, sprejemajo še nove, saj jim te onemogočajo, da bi dobro delali v svoji sredini. Posebno rado se to zgodi tistim članom, ki že imajo vidno funkcijo v samoupravljanju. Tudi preveč pogosti sestanki niso najbolj koristni, saj postanejo prav zaradi tega delegati obremenjeni in utrujeni, posledica tega pa je, da začnejo izostajati s sestankov. Menim, da je pogost vzrok izostankov tudi v tem, da so sklicani v nepravem času ali pa so premalo zanimivi. Večkrat se zgodi, da je več sestankov hkrati. Ker pa imajo člani-delavci več funkcij hkrati, ne vedo, na kateri sestanek bi šli. Menim, da bi morali take pojave čimprej rešiti, saj obstaja bojazen, da od takih delegatov ne bo nobene koristi. Veljalo bi tudi premisliti o tem, kako dolg naj bi bil mandat za delegata. Mislim, da bi bili čisto dovolj dve leti, saj ima vsak dovolj sestankov še poleg svojega dela v tovarni. Tiste pa, ki so sposobni in to tudi dokažejo, bi morali izvoliti še za eno mandatno dobo, ker bodo takrat sigurno največ prispevali tisti sredini, iz katere so bili izvoljeni. Tako pa se kaj rado zgodi, da zamenjamo delegata takrat, ko je šele najbolj spoznal svoje delo v organih samoupravljanja ali pa tudi kje drugje.«

Franc Praprotnik, delovodja v jedrarni:

»Volja do dela v samoupravnih organih lahko traja več mandat-

nih dob, če član vidi, da so njegovi predlogi upoštevani, kolikor so umestni. Predvsem lahko da voljo članu to, da se sklepi v redu izvajajo. Zakaj danes ni preveč zainteresiranosti za politično delo, bi lahko naštel kar precej vzrokov. Prvi je, da nekateri gledajo na materialne koristi, ker bi pač vsak rad imel čimveč, delal pa malo. Drugi vzrok je socialen. Slabo stanovanje, slaba plača, previsoki življenjski stroški itn. In tretji vzrok je v tem, da je pri nas še veliko ljudi, ki niso seznanjeni z našo družbeno in samoupravno ureditvijo ali pa je celo ne marajo. Na novo izvoljeni člani samoupravnih organov pričakujemo vso moralno podporo političnih delavcev kakor tudi njihovo podporo v samoupravljanju. Večina nas, novo izvoljenih članov, je sedaj prvič v teh organih, pa čeprav malo že poznamo delo v samoupravnih organih, nam ne bo lahko zaorati prvih brazd. Potrebno bo, da bodo naši sodelavci, ki so bili pred nami izvoljeni, pomagali sedanje člane podrobneje seznaniti z njihovo vlogo. Sicer se lahko zgodi, da bo kdo že na začetku izgubil voljo do poli-

Franc Pudgar

tičnega dela. Saj bomo lahko le z dobro in vztrajno voljo uspešno opravljali svoje poslanstvo skozi mandatno dobo.«

Mira Čepin, laborantka:

»Po mojem mnenju bi v družbenopolitičnih organizacijah morali delati taki ljudje, ki imajo v prvi vrsti res voljo do političnega dela in dovolj delovne zavesti, da zastavljene naloge izpeljejo do konca. Na primer nekomu, ki je bil izvoljen v ta ali oni odbor, bo vsak čas potekel mandat, zato je brezbržen do vseh perečih problemov češ, bo že tisti, ki pride za menoj, izpeljal stvar do konca, jaz se tako nimam več časa ukvarjati s temi zadevami. Takšen človek bi se že takrat, ko je bil predlagan, moral vprašati, če je nalogam, ki bodo sledile, tudi v resnici kos, če mu je do tega, da s svojo prisotnostjo koristi tisti sredini, iz katere izhaja.

Vprašanje zase pa so ženske-funkcionarji. Ali je lahko delovna žena po osmih urah službe poleg družine še politično organizirana. Menim, da mora tista, ki kot funkcionarica dobro dela poleg vsakdanjih obveznosti na delovnem mestu in doma, in je povsod uspešna, imeti neprimer-

Izmet Osmanagić

no več volje, moči in živcev za opravljanje funkcije kot moški funkcionar. Za ves vložen trud se ji, kot vemo, največkrat niti ne da priznanje, katero ji gre. To pa je vzrok, da je kljub enakopravnosti spolov še vedno zelo malo žensk, ki bi se zavzeto ukvarjale s politiko ali kakršnokoli družbeno dejavnostjo.«

Franc Pudgar, delovodja obdelovalnice II:

»Politično delo je sestavni del današnjega življenja nasploh. Vemo, da živimo v razgibani samoupravni družbi, kjer delujejo politične organizacije, kot so ZSM, ZSS, ZK, ZB in SZDL kot najširša frontna organizacija. Zato je nujno, da se človek, če je pripadnik današnjega sistema, vključi in deluje v eni od naštetih organizacij. Zato tu ni toliko vprašanje volje do političnega dela kot zavest. Organizacija ZSMS je prva pot ali smer za resnejše delovanje v političnih organizacijah. Zato je nujno, da mlade že zgodaj uvedemo v politično delo, da bodo lahko pozneje delovali v samoupravnih organih. Posebno je treba paziti pri kadrovanju novih članov v organe. Večkrat smo lahko bili priča, da tisti, ki dolga leta delu-

jejo v raznih organizacijah, imajo dovolj izkušenj s področja, na katerem so delovali. Zato ponavadi ti ljudje kaj radi sprejmejo več funkcij hkrati, čeprav vedo, da ne bodo mogli vsega dela opraviti tako, kot bi ga lahko, če bi imeli eno ali le dve pomembni funkciji. Menim, da je prav, da se tisti delegat, ki je bil izvoljen, ves posveti tistim nalogam, ki so pomembne. Zgodi se, da na politično delo lahko vplivajo razni faktorji. Dostikrat lahko na slabo delo v političnem življenju vpliva vodstvo političnih organizacij. Tu, menim, bomo morali v bodoče gledati, da se kaj takega ne bo dogajalo.«

Izmet Osmanagić, delavec v livni jami topilnice II:

»Če danes član ZK ni delaven, je lahko precej vzrokov. Poglavitni je vsekakor ta, da člana ZK, ki ni bil izvoljen v kak organ znotraj podjetja, često pustijo ob strani. Tak član sčasoma postane osamljen in mu je malo mar politično delo. Zelo me moti, da je precej mladih delavcev v naši železarni, ki bi bili voljni delati v vrstah ZK ali v organih upravljanja, ker pa so mladi in življenjsko neizkušeni, jih puste ob strani tudi takrat, ko bi lahko bili v veliko korist. Menim, da bomo morali v bodoče bolj posvečati pozornost mlajši generaciji in da jo bomo morali sproti informirati o delovnih akcijah kakor tudi o političnih. Po mojem opažanju je zadnje čase tudi precej izostankov od sklicanih sej. Kaj rado se zgodi, da član, ki mu mandatna doba že gre h kraju, ne hodi več na sestanke. Mislim, da bi morali člani samoupravnih organov biti najbolj delavni prav ob izteku mandata. Tako pa je žal prav nasprotno. Precej je tudi takih članov, ki imajo več funkcij. Ti ne morejo biti uspešni pri svojem političnem delu. Tako ponavadi takšni člani ne delujejo v redu, saj ne prenašajo nazaj v bazo konkretnih nalog in akcij. Ali pa so takšni, ki so delavni in izvirni, pa jih sredina, iz katere izhajajo, večkrat zavrača. Posledica tega je, da izgubijo voljo do političnega dela.«

F. Rotar

DELOVNI DOGOVOR PRED AKCIJO

Utrinki z enodnevnega seminarja sindikalnih aktivistov Železarne Ravne

V skladu s planom izobraževanja sindikalnih delavcev, ki ga je na letni skupščini sprejela konferenca osnovnih organizacij sindikata železarne, je bil v soboto, 6. novembra, organiziran enodnevni seminar za vse člane sveta konference, predsednike OOS, predsednike posameznih komisij pri svetu sindikata ter člane predsedstva aktiva ZSMS iz železarne. Seminar je bil v Planiki v Črni in se ga je udeležilo 45 članov sindikalnih vodstev. Namen seminarja je bil v glavnem seznaniti sindikalna vodstva s bližnjimi nalogami ter se dogovoriti o izvedbi posameznih akcij, ki čakajo sindikaliste še pred iztekom tega leta. Zato je bil seminar po vsebini razdeljen na dva značilna dela. V

prvem so se udeleženci seznanili in dogovorili, kako in kdaj bodo izvedli letne skupščine OOS, kako priti do dokončne formulacije pripomb na osnutek sindikalne liste 77 ter kako se bodo sindikalni delavci vključevali v razpravo o osnutku samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo. V drugem delu seminarja so se udeleženci pogovarjali z direktorjem železarne in predsednikom izvršnega sveta občinske skupščine o gospodarstvu v železarni in kraju, o perspektivnem razvoju železarne in občine, o delovanju krajevnih organizacij, SIS itn.

Tokrat bi nekoliko podrobneje opisali tematiko prvega dela. Letne skupščine osn. organizacij sin-

Mira Čepin

dikata železarne morajo to leto narediti korak naprej v smislu boljših priprav na vsebinski potek ter z nekoliko spremenjenim dnevnim redom obogatiti pomembnost konferenc in politično obeležje. Gre za spremembo že ustaljene prakse podelitve priznanj oziroma nagrad jubilarom dela ob koncu leta, ki bi jo že letos prevzele osnovne organizacije sindikata za svoja območja ter jih izvajale na letnih skupščinah. Ta oblika podeljevanja priznanj jubilarom dela bo letni skupščini dala posebno slavnostno in politično obeležje, poleg tega pa bodo jubilarji na bolj svečan način prejeli zaslužen priznanje iz rok vodstva svoje osnovne organizacije pred vsemi svojimi sodelavci.

Prav tako gre za organizacijske spremembe v posameznih OOS, kjer to narekuje potrebe glede na reorganizacijo delovne organizacije in kjer to ni v skladu s kongresnimi sklepi sindikata, a so dani vsi pogoji za boljše organiziranost. To predvsem velja za dve bodoči TOZD, v katerih bosta namesto ene dve osnovni organizaciji sindikata, in sicer v jeklovarni in pripravi proizvodnje. Podrobnejši podatki o spremembi in reorganizaciji bodo znani na letnih skupščinah, kjer se bodo člani dokončno odločili in potrdili dani predlog organiziranosti.

To leto se tudi predvideva sprememba v načinu izdelave poročil o delu posameznih osnovnih organizacij oziroma njihovih izvršnih odborov kakor tudi vsebinske spremembe s poudarkom na politični orientaciji po sprejetju novega zakona o združenem delu in drugih samoupravnih aktov. K vsemu povedanemu je sledil dogovor, da se letne skupščine izvedejo od 20. novembra do 15. decembra, za posamezne osnovne

organizacije pa je bil določen kraj in dan izvedbe.

O vsebinskem osnutku predloga sindikalne liste 77 je bilo povedano, naj zaradi sorazmerno kratkega časa do njenega sprejetja izvršni odbori OSS pohitijo z obravnavo ter morebitne pripombe posredujejo svetu sindikata, ki jih bo posredoval občinskemu odboru sindikata kovinarjev, ta pa naprej republiškim organom. O nekaterih členih iz osnutka so se prisotni zelo kritično izrekli, saj je bilo tudi povedano, da je o tem bilo precej kritičnih pripomb tudi na izvršnem odboru RO sindikata kovinske industrije Slovenije, prav tako pa svoje kritične pripombe že pripravlja koordinacijski odbor sindikata pri SOZD Slovenske železarne. Največ kritičnih pripomb je bilo na tč. 10, 13, 14, 30 in 36 omenjenega osnutka.

O osnutku samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo Železarna Ravne, ki je sedaj že dokončen, je izčrpno tolmačenje podal direktor sektorja za gospodarjenje inž. Janez Žnidar. Med drugim je povedal, da ta samoupravni dokument predstavlja za našo DO poleg drugih veliko moralnopolitično odgovornost vseh dejavnikov, še posebej pa družbenopolitičnih delavcev za njegovo stvarno uresničitev, saj izhaja iz ustave, zakona o združenem delu ter vrste drugih zakonskih predpisov. V razpravi je bilo razčiščenih nekaj nejasnih določil iz osnutka sporazuma, nakar je sledil dogovor, po katerem so vsi sindikalni delavci dolžni pomagati pri tolmačenju med delavci na javnih razpravah vse do sprejetja, kakor tudi, da ga po sprejetju čimprej uveljavimo v našem kolektivu. -ca

13. Asfaltiranje dohodov k stavbam na Prežihovi ulici od št. 4 do 14	45.000	—
14. Asfaltiranje javne poti od Malgajeve ceste, Ob Meži in mimo Petrača do NAME	30.000	—
15. Asfaltiranje dohodov k stavbam na Partizanski cesti od št. 28 do 34, poti ob parku in h galskemu domu	—	250.000
16. Prispevek k asfaltnemu krpanju cest na območju vaše skupnosti Kotlje	20.000	—
17. Prispevek za asfaltiranje ceste Kotlje—Šrotnek	—	20.000
18. Razširitev mostu čez Hotuljščico pred pokopališčem v Kotljah	35.000	—
19. Ureditev priključkov na most čez Mežo na Dobrih ter ceste do Potočnika in železniškega nadvoza pri Kotniku	25.000	—
20. Nakup in postavitve avtobusnih postajališč (vedrišč) ob cesti Ravne—Strojna, Dobrije, cesti Ravne—Kotlje, Janeče, Ob Suhi	—	110.000
21. Preusmeritev Hotuljščice in zgraditev mostu pri Kefrovem mlinu na Brdinjah, prispevek vodni skupnosti	—	190.000
Načrtovano skupaj	1.467.400	2.789.198

V tem obdobju smo v celoti realizirali postavke rednih števil, ki so zaokrožene! Postavke št. 3, 5, 6, 9, 10, 11 in 20 se izvršujejo. Postavk št. 7, 8, 21 ni mogoče realizirati, ker so v soodvisnosti drugih dejavnosti OZD, ki nastopajo kot investitorji, in zato naš prispevek k realizaciji nalog še ne more biti realiziran.

Težave ob akcijah so predvsem naslednje:

Prva ugotovitev je, da smo skoraj vse načrtovane naloge finančno preizkusno ovrednotili. Zato jih finančno prekoračujemo tudi nad 25%! Izreden porast cen gradbenih materialov, storitev in tudi razna dodatna in prej nepredvidena dela, ki pa so ob izvajanju nujna, nam povzročajo silne finančne težave. Nekoliko večji dohodki samoprispevka, kot so bili načrtovani, pa ne pokrivajo izdatkov, ki nepredvideno nastajajo zaradi porasta cen in uslug.

Druga ugotovitev je, da naši prispevki k realizaciji posameznih nalog-potreb ne morejo biti izkoriščeni, ker to onemogočajo druge delovne skupnosti, ki bodo nastopale kot investitorji in kot vlagatelji pretežnega dela potrebnih sredstev, npr. PTT za telefonske govornice, SIS za vzgojo in izobraževanje ter otroško varstvo (vrtec Kotlje), podjetje za urejanje hudournikov (Kefrov mlin—most) itd.

Tretja ugotovitev, ki zavira realizacijo posameznih nalog, je tudi v vse preopasnem in zapletenem postopku pridobitve ustreznih dokumentacij — načrtov ipd., npr. lokacija in graditev skladiščnih prostorov za civilno zaščito, načrti in predračuni za avtobusna vedrišča itd. Trenutno še razpolagamo z 1.656.368,10 din ter je indeks med zbranimi in porabljenimi sredstvi v navedenem obdobju 63! Pri tem pripominjamo, da so posamezne naloge v izvrševanju ter bo del teh sredstev zanje porabljen do kraja tega leta. Seveda pa bo dotlej tudi nov dotok sredstev.

Po našem mnenju bo program nalog, ki so načrtovane s sredstvi krajevnega samoprispevka, v štiriletnem obdobju v celoti izvršen. To nam zagotavlja dejstvo, da že sedaj pristopamo k realizaciji posameznih nalog, ki so načrtovane naslednje leto, da bi tako porabili sredstva, ki so na razpolago in ki jih zaradi objektivnih razlogov letos ni mogoče izkoristiti.

O izvajanju krajevnega samoprispevka vsakoletno obveščamo krajanje s tiskom posebnih brošuric, ki jih dobi vsaka družina. Ob tem pa krajanje seznanjamo še na zborih občanov, ko javno podajamo obračun redne dejavnosti skupnosti in tudi samoprispevka.

KRAJEVNA SKUPNOST RAVNE O PORABI SREDSTEV IZ SAMOPRISPEVKA

Iz analize o stanju sredstev krajevnega samoprispevka, ki jo je tajništvo KS Ravne na Koroškem poslalo občinski konferenci SZDL, povzemamo naslednje:

od 1. junija 1975 do 31. oktobra 1976 je bilo zbranih vseh sredstev krajevnega samoprispevka 4.449.661,55 din.

Indeks odstopanja je 101.

V tem obdobju smo planirali naslednje:

	1975 din	1976 din
1. Prispevek za novo osemletko na Ravnah	271.200	636.266
2. Prispevek za investicije v družbeni standard na območju cele občine	271.200	633.266
3. Adaptacija stavbe na Trgu svobode 20 za ureditev ljudske knjižnice s čitalnico, poročne dvorane in mladinskih prostorov	—	449.666
4. Prispevek k stroškom asfaltiranja ceste Ravne—Strojna	200.000	—
5. Popravilo gledališkega odra v Titovem domu na Ravnah	150.000	—
6. Popravilo prosvetne dvorane in doma v Kotljah	250.000	—
7. Adaptacija šole v Kotljah za ureditev prostorov otroškega varstva	—	250.000
8. Prispevek za postavitev javnih medkrajevnih telefonskih govornic v mestu	—	50.000
9. Zgraditev hidroforov — črpalk za pitno vodo stavbam na vrhu soseske Na šancah	50.000	—
10. Zgraditev skladiščnih prostorov za potrebe mestne civilne zaščite	—	100.000
11. Ureditev javnega parka Na gradu	—	100.000
12. Asfaltiranje Ditingerjeve ulice s priključki	120.000	—

S SEJE DS TOZD MEHANSKE OBDELAVE

Na zadnji izredni seji 11. novembra 1976 je delavski svet TOZD mehanske obdelave obravnaval samo dve vprašanji: zahtevek za varstvo pravic delavca, ki mu je bil izrečen ukrep prenehanja lastnosti delavca zaradi težje kršitve delovne obveznosti, in predlog za ponovno preučitev sklepa z ukrepi za utrditev discipline.

Zahtevek za varstvo pravic je na delavski svet naslovil Marko Petrušič iz oddelka materialnega gospodarstva, kateremu je s sklepom prenehala lastnost delavca s 1. novembrom. V zahtevku, ki je bil v bistvu prošnja, je navajal določene okoliščine, ki so ga predčasno navedle na to, da je zelo pogosto neopravičeno izostajal z dela. V razpravi je večina delega-

tov delavskega sveta izhajala s stališča, da ima pred sabo človeka, ki je izšel iz socialno neurejene družine, ki je imel kot mlad človek izredno težko življenje, torej niso obstajale niti minimalne okoliščine, kjer bi si lahko privzgojil čut odgovornosti do rednega prihajanja na delo, neurejene družinske razmere in slaba družba, ki ga je do sedaj obdajala, pa so prav tako storile svoje.

Upoštevali so te in druge, zlasti humane, pa tudi socialne okoliščine, kot dejstvo, da je v železarni že 13 let, in da je povrh še priklen delavec, je delavski svet sklenil, da mu da še eno priložnost. Sprejel je odločitev, s katero je odločil, da se sklep o prenehanju lastnosti delavca s 1. novembrom sicer ne spremeni, da

PRIPOMBE K OSNUTKU SINDIKALNE LISTE 77

Sindikalne organizacije Železarne Ravne so dale k osnutku sindikalne liste 77 naslednje pripombe:

8. Nadomestilo osebnega dohodka za čas bolezni

Predlagamo spremembo: V prvi točki se predlaga valorizacija bolezni do 30 dni vsakih 6 mesecev. Predlagamo, da ostane valorizacija vsake 3 mesece.

To utemeljujemo s tem, da je naša delovna organizacija že sedaj valorizirala vsake 3 mesece na podlagi sindikalne liste 1976. Skupnost socialnega varstva do sedaj še ni objavila zahtevanih podatkov in smo skeptični za v bodoče. Boleznine do 30 dni izplačujejo DO same in zato je prav, da valorizirajo osnovo za izračun nadomestila na podlagi gibanja osebnih dohodkov v podjetju.

14. Delo na dan zveznih in republiških praznikov

Predlagamo dopolnitev: V prvem odstavku se naj pred 50 % doda beseda »najmanj«.

Dopolnitev utemeljujemo s tem, da je 50 % premalo za delo na dan praznikov. V sredinah, kjer se dela na več izmen, je nemogoče opraviti posamezna večja popravila v rednih delovnih dnevih, ampak se to po navadi opravi med prazniki. Že tako nam primanjkuje usposobljenih delavcev za takšna dela, zato je prav, da lahko posamezne panoge v svojih sporazumih določijo malo drugačna merila.

16. Dodatek za omejevanje fluktuacije se črta

Predlagamo dopolnitev: Ugotavljamo, da je ta dodatek v naši samoupravni praksi zaživel in dosegel glede na specifičnost tudi svoj namen. Zato predlagamo, da naj lista dopušča stimulacije 5 % za fluktuacijo. Pred nedavnim smo šele sprejeli samoupravni sporazum o delitvi dohodka in osebnega dohodka, in nam ne kaže v prihodnjem letu določenih meril že spreminjati (dodatek za omejevanje fluktuacije pa poznamo že vrsto let).

30. Oblikovanje družbeno dogovorjenega dela sredstev sklada skupne porabe

— v prvi alineji se naj doda: »učenci z učno pogodbo«.

36. Nagrade ob delovnih jubilejih

Predlagamo dopolnitev: Tako kot predlaga osnutek sindikalne liste 1977, je sicer v redu. Postavlja se pa vprašanje, koliko delovnih organizacij bo moglo izplačati nagrade, če bomo takoj prešli na skupno delovno dobo. Kako zagotoviti sredstva in poenotiti, da bodo v sleherni organizaciji združenega dela te nagrade tudi izplačevali.

Zato predlagamo postopen prehod.

Svet sindikata

Med drugim je bilo ugotovljeno, da so javne razprave o osnutku zakona o združenem delu bile vodene na terenu z veliko zavzetostjo frontno sestavljenega političnega aktiva v posameznih občinah, da je prisotnost in aktivnost na javnih razpravah iz delovnih organizacij bila zadovoljiva, da pa organizacija javnih razprav po krajevnih skupnostih v večini primerov ni uspela tako, kot smo želeli. Kljub temu spodrsalajo je ocenjeno, da je akcija v celoti le uspela, da pa to ne pomeni konca, temveč začetek velike in dolgotrajne akcije vseh političnih dejavnikov za uresničitev zakona.

Smo torej na dobri poti k uresničitvi naših skupnih ciljev, ki izhajajo iz naše ustave, kongresnih sklepov ZS in ZK, na katerih osnovi in življenjski praksi je bil tudi izdelan predlog zakona o združenem delu. Nadalje je bilo tudi rečeno, da sedaj ne smemo nikakor popustiti pod vplivom posameznih tehnokratskih struktur, kajti to bi pomenilo na pol opravljeno delo oziroma bi s tem dokazali, kako smo pri naših akcijah premalo dosledni in vztrajni. Uspešnost te in drugih akcij ni odvisna le od občinskih sindikalnih forumov, temveč od pomoči vseh naprednih sil znotraj delovnih organizacij, ki pa jih moramo pritegniti k sodelovanju. Žal je idejnopolična usposobljenost znotraj delovnih in drugih organizacij še prešlaba, v čemer se odraža naša premajhna skrb iz preteklih let. Zato je sledil dogovor, da se vsi občinski sindikalni forumi z vso odgovornostjo zavzemajo za čim hitrejšo in učinkovitejšo idejnopolično usposabljanje vseh sindikalnih aktivistov, ki je v večjih delovnih organizacijah v zadnjem času dobro napredovalo, medtem ko v manjših ni opaziti premika na boljše. Prav tako je treba doseči uspo-

sabljanje vseh samoupravnih organov bodisi delegatov ali članov raznih komisij. To bo lažje izvedljivo z ustanovitvijo klubov samoupraviteljev.

Nadalje je bilo ugotovljeno, da je v naši regiji premalo razvita informiranost delovnih ljudi, kar je velika ovira za uspešnost mnogih akcij sindikalnih organizacij in čimprejšnjih uveljavitev novih naprednejših sistemov družbeno samoupravnega življenja. Tudi to nalogo je treba reševati vzporedno z uveljavitvijo novega zakona o združenem delu. Dogovorjeno je bilo tudi, da je treba izvesti reorganizacijo sindikalnih organizacij v skladu s kongresnimi dokumenti, kajti le z dobro organizacijo je moč doseči boljše rezultate sindikalnega dela, kar nam kažejo primeri iz nekaterih delovnih organizacij.

Posebej je bila poudarjena nujnost medsebojne povezave vseh družbenopolitičnih organizacij na nivoju občine in delovnih organizacij, kajti le s skupnimi močmi bomo kos številnim nalogam, ki pa jih je vedno več. Pomembna naloga je tudi poživitev dela delegacij v SIS, krajevnih skupnostih ter v občinskih organizacijah oziroma svetih. Še nadalje je treba razvijati integracijske postopke in samoupravno organiziranost, kjer za to obstajajo pogoji, saj je to eden od ključnih momentov za dvig produktivnosti in zagotovitev sredstev za skupne namene v občini in regiji. Ustanovitev potrošniških svetov je ena nujnih nalog, ki jo bomo prav tako morali opraviti še do konca tega leta.

Na koncu je sledil dogovor o popolni angažiranosti pri pripravi in izvedbi letnih skupščin, kjer je treba skrbno pripraviti letne delovne načrte o vseh začetih in prihodnjih nalogah sindikatov.

-ca

Delo ekonomskega centra

Od začetka aprila 1974 deluje na Ravnah v sestavi ekonomskega centra Maribor enota za regionalno ekonomiko in statistiko. Program dela je bil usmerjen v naslednje analize in raziskave:

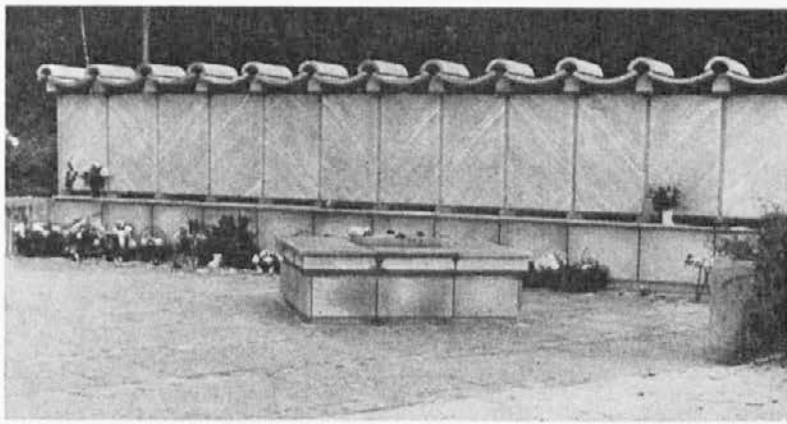
- integracijski procesi na ekonomskem in socialnem področju,
- medobčinsko in medregionalno sodelovanje,
- razvoj terciarnega sektorja in njegova integracija v regijo ter med regijami,

- razvoj prostora: infrastruktura, urbanizacija,

- socialno programiranje, posebej še izobraževanje, socialno varstvo, zdravstvo, stanovanjsko programiranje, zaposlovanje, migracija,

- ponovno oživljanje gospodarske rasti, preusmeritev tradicionalnih gospodarskih vej,
- stalna pobuda, da se uvajajo inovacije v tehnološke procese, organizacija dela na vseh ravneh.

Enota je stalno sodelovala pri

Pomnik pri Antonu

NA DOBRI POTI

Predsedniki, podpredsedniki in sekretarji občinskih svetov ZSS, predsedniki in sekretarji občinskih odborov ter predsedniki komisij za samoupravljanje pri občinskih svetih ZSS iz koroške regije so se 9. novembra sestali v Slovenj Gradcu, da bi ocenili zahtevke občinskih sindikalnih

konferenc o poteku javne razprave o predlogu zakona o združenem delu ter se dogovorili o nadaljnjih akcijah sindikatov za spreminjanje samoupravnih odnosov. Uvodni referat je podal predsednik medobčinskega sveta ZSS za koroško regijo Ivan Kugovnik.

j. d.

nastajanju dokumentacijskih gradiv za sestavo planov družbeno-ekonomskega razvoja za naslednje srednjeročno obdobje. Izdelala je regionalni plan za družbeno-ekonomski razvoj koroške regije 1976—1980 ter strokovno sodelovala in svetovala pri sestavljanju razvojnih programov občin, krajevnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti.

Organizirala je posvetovalne sestanke za obravnavo metodologije in organizacije dela ter druge za usklajevanje konceptov za sestavo konkretnih planov. Sodelovala je pri izdelavi letnih resolucij družbeno — ekonomskega razvoja v posameznih občinah ter pri izdelavi srednjeročnih planov nekaterih TOZD in OZD. Izdelovala je strokovne podlage za regionalno in medregionalno povezovanje ter pripravljala strokovne priloge za delo z medobčinskimi ustanovami.

Organizirala je svojo statistično službo ter sodelovala z zavodom SRS za statistiko. Analizirala je poslovanje gospodarstva in razvoj šolstva v regiji.

S preselitvijo na grad je prestrukturirala svoje delo. Poleg oddelka za statistiko namerava ustanoviti še oddelke za dolgoročno načrtovanje ter oddelke za prostorsko in socialno načrtovanje.

Med prihodnje naloge šteje ažurno informiranje o dohodkovnih odnosih združenega dela v regiji, materialne in skupne porabe, stroškov proizvodnje itn. Ta informacijski sistem bo možno vzpostaviti takrat, ko bo z občinskimi skupščinami v koroški regiji in zavodom za statistiko v Ljubljani vzpostavljen telekomunikacijski računalniški sistem komuniciranja in uporabe podatkov republike in federacije.

Namen oddelka za dolgoročno načrtovanje je izdelava regijskega dolgoročnega modela. Iz njega bi izhajale mikroekonomske analize, ki na podlagi sinteze določenega področja z analizo odkrijejo nekaj novejšega in boljšega glede na nenehni razvoj družbe. Ta analiza se spet vstavi v model politike dolgoročnega razvoja regije in tako omogoči najboljše rešitve za celoten družbeno-ekonomski razvoj. V tem oddelku bi sodelovali raziskovalci s področja

gospodarstva in negospodarstva. Posebej pa bi bilo treba razviti tiste sektorske analize, ki niso racionalno organizirane ali so neustrezno razvite.

Ker se v republiki vedno močnejše kaže enotno planiranje z gospodarskega, socialnega in prostorskega vidika, predlagajo večje sodelovanje z urbanisti.

Zaradi nejasnosti, ki se kdaj pojavijo glede tega, kaj je in kaj ni delo »ekonomskega centra«, kakor mu pravimo po domače, je treba povedati naslednje:

ekonomski center dela makro in mikro študije do nivoja investicijskega programa. Tega pa izdelava delovna organizacija s svojo lastno grupo strokovnjakov. Ljudje pričakujejo včasih od ekonomskega centra že kar sinopsis, a kaj takega je možno šele na podlagi študij.

V dogovoru občin koroške regije o temeljnih skupnega družbenega razvoja so v ospredje postavljeni ti cilji študija. Pri njih naj bi sodelovale občinske raziskovalne skupnosti, a doslej še ni prišlo do ustreznega pristopa. Te skupnosti, doslej ustanovljene v treh od štirih koroških občin, bodo nedvomno sodelovale s centrom.

Med letos opravljenimi deli na ekonomskem centru omenjajo mentorsko vodenje pri sestavljanju srednjeročnih programov za delovne organizacije: rudnik Mežica, Kograd, Ojstrica, TOZD Koloniale, KZ Podvelka in Lesna Slovenj Gradec. V analizi je študija oblikovanja nove strukture zdravstva v regiji. Intenzivno pa delajo na študiji ki jo financirajo republiška raziskovalna skupnost, sklad Borisa Kidriča in komisija za manj razvita območja pri IS SRS »Aktiviranje naravnih virov v obmejnih in manj razvitih območjih SRS.«

Doslej so opravili inventariziranje naslednjih naravnih virov po opredelitvi IS manj razvitih območij:

promet, energetika, vode, prirodne lepote, biosfera in mineralna bogastva. Skupaj z geodetsko upravo SRS je bilo že izdelanih 11 kart SRS. Prihodnje leto mora biti študija zaključena.

V pripravi je podpis dogovora o izdelavi dolgoročne koncepcije razvoja koroške regije do l. 2000.

K.

Tako so krili novo orodjarno

mivejšje zvedeti, da jeditilnica II ob desnem bregu Meže hitro raste, ker gradimo po montažnem sistemu »vemont«. Predvidoma bo gotova v prvem kvartalu prihodnjega leta. Notranja oprema je naročena pri Slovenijalesu v Ljubljani, kapaciteta pa bo 418 oseb na eno izmeno.

Slabe izkušnje iz stare jeditilnice se tu ne bodo ponovile. Predvsem bo pristop do samopostrežnega pulta boljši, tako da ne bo vrst pred vrati. Dostop do bifeja (cigarete, pijača) bo takoj ob vhodu, zato zaradi malenkosti ne bo treba v jeditilnici delati gneče. Stroji za pranje posode bodo sodobni, tako da bo tudi to delo potekalo hitreje.

Jeditilnica je namenjena bližnjim obratom, to je predvsem mehaniko predelovalnim in vzdrževalnim, topilnici II in špediciji.

Gradimo tudi v kompleksu hal industrijskih nožev. Nova hala bo služila kot orodjarna. V prvi fazi bomo prestavili vanjo stroje iz stare orodjarne, naročeni pa so tudi nekateri novi. S tem bo dosežena boljša kvaliteta dela, po-

večani bosta kvaliteta in produktivnost.

Hala je pod streho. Sledila bo montaža sten, nato pa se bodo začela notranja dela na temeljih, instalacijah in montaži žerjavov.

Kaj pomeni izkop med Antonom in železarno?

Tu rekonstruiramo cesto v smeri vzhod—zahod v železarni. Na tem delu je bila ukrivljena proti jugu in je imela precejšen vzpon. Dokler smo imeli še ozkotirno železnico, ta vzpon ni delal težav. S prehodom na cestni promet pa so se pozimi pojavljale nevšečnosti, zato jo bomo izravnavali in zmanjšali naklon.

Med to cesto in Antonom pa je predvidena gradnja pešpoti in kolesarske steze. Tekli bosta proti Prevaljam po desni strani ceste do uprave, od tam do Dobje vasi po levi. Od Dobje vasi do Brancurnika bo preurejena sedanja pešpot. Tako bodo Ravne in Prevalje »bližje« za pešce in kolesarje, s tem pa bo tudi razbremenjena na republiška cesta Dravograd—Holmec. Gradnja bo zaključena prihodnje leto.

-k

PROGRAM AKTIVNOSTI OSNOVNIH ORGANIZACIJ ZK V ŽELEZARNI RAVNE NA TEMO »ČLOVEK, DELO, KULTURA«

Problematika, s katero se ukvarjajo osnovne organizacije ZK v železarni Ravne, si je zelo blizu, proizvodnja je sorodna, vsem nam pa je v končni fazi cilj uspeh podjetja. Zato smatramo za umestno, da na komiteju ZKS železarne Ravne sestavimo en program dela aktivnosti kulturne dejavnosti v železarni. Tega bi pa izvajale in dopolnjevale vse osnovne organizacije ZK in stalni aktivni. Za sedaj bi naše delo na kulturnem področju začrtali tako, da bi bilo terminsko vezano do 30. 6. 1977. leta. Za naprej moramo začrtati nov program aktivnosti, pač takšnega, ki bo za tisti čas aktualen.

November 1976

Komite in vse osnovne organizacije ZK v železarni morajo ta mesec posvetiti sejo tednu Komunistične »človek, delo, kultura« kljub aktivnostim, ki jih že imamo komunisti v železarni za ta mesec (sodelovanje na seji komunistov krajevne skupnosti Ravne, ogled

gledališke predstave, katero v ta namen priredi mladina železarne, svoj prispevek bomo dali na svečanem sprejemu novo sprejetih komunistov in konferenci OK Ravne na Koroškem), moramo komunisti dati oceno, kakšno je resnično stanje kulturne dejavnosti v železarni! Moramo videti, kakšna je kulturna raven našega kovača, valjarja, topilca. Kaj sploh nudimo našemu delovnemu človeku? Koliko imamo možnosti v železarni, pa se jih ne poslužujemo (Informativni fužinar, obvestila, razglasna postaja...). Kako zaključiti teden Komunistične, kako organizirati seje osnovnih organizacij ZK, kaj obravnavati, katere teme naj bodo predmet razprave. Izreči se moramo in obravnavati stanje naših koroških Slovencev na avstrijskem Koroškem.

December 1976—januar 1977

Z letom 1977 začne v železarni živeti 21 TOZD in tri delovne skupnosti skupnih služb. To je nov, kvalitetnejši poseg v naše

KAJ GRADIMO V ŽELEZARNI

Nobenega velikega gradbišča ni zdaj pri nas, a zidarje in krovce vidimo na več krajih železarne. Kaj novega bo zraslo pri nas, pa

je za naše glasilo povedal vodja oddelka za novogradnje inž. Jože Kert.

Za delavce bo gotovo najzani-

Nova jeditilnica raste

samoupravne odnose, katere bomo morali prvi dojeti prav komunisti. Samoupravni organi bodo morali zaživeti, treba bo gojiti dobre odnose med TOZD, odnose človek—človek, nadrejeni—podrejeni bo treba spraviti na višji nivo. Narediti analizo, kako nam deluje delegatski sistem, predvsem tisti v SIS, krajevni skupnosti in družbenopolitičnih skupnostih. Oceniti odnose v osnovni organizaciji ZK, kakšen je notranji proces revolucioniranja. Forsirati šolo za delegate, skratka komunisti moramo biti tisti, ki bomo povezovali vse te vezi.

Februar—marec 1977

V obdobju teh dveh mesecev bi naredili seminarje za novo sprejete komuniste, za ostalo članstvo pa predavanja o aktualnih temah. Kolikor je to možno, bomo predavatelje iskali v svojih sredinah, sicer bomo iskali pomoč na delavski univerzi Ravne in pri OK Ravne.

Za mlade komuniste bi izbirali teme po željah, vendar jim moramo predložiti zgodovino ZKJ, zgodovino NOB. V zadnjem času se ponovno čuti večja aktivnost cerkve. Pripraviti eno kvaliteto predavanja o religiji nasploh, kaj je klerikalizem?

Vsi komunisti pa bi morali vedeti o naši družbeni stvarnosti, kaj sploh je kultura? Pojmovanje kulture v samoupravnem socializmu. Spoznavanje našega ekonomskega in družbenopolitičnega sistema, soočiti se s težavami, s ka-

terimi se srečuje SIS kulture. Pojem kulture v ožjem smislu besede, realno in pravočasno obveščanje, ocena lastne soudeležnosti pri kulturnem uveljavljanju. Približevanje del našemu delavcu, ki jih na Ravnah ustvarjajo udeleženci »forma vive«. To je sigurno nekaj tem, s katerimi bi se komunisti morali idejnopolično izobraževati.

April—junij 1977

Čas v teh mesecih bi porabili za sestanke osnovnih organizacij ZK železarne, ki naj bodo v naši marksistični knjižnici. Sekretarji naj prostovoljno izbirajo teme razgovora, prilagoditi se moramo svojim sredinam. Naša marksistična knjižnica je med najbolj bogatimi v Sloveniji, strokovna obrazlaga in prikaz njenega duhovnega bogastva bo sigurno za marsikoga zanimiv. To je ena od možnosti, da našemu komunistu približamo knjigo, po kateri do sedaj ni posegal.

Komite bo imel na svojih sejah točko dnevnega reda, pri kateri bo sproti obravnaval vsa vprašanja, ki se tičejo kulturnega snovanja in življenja v železarni. Dobili bomo tudi kulturnega animatorja, ki bo povezoval vse zvrsti življenja v našem kolektivu.

Akcija tedna Komunist »človek, delo, kultura« mora imeti dolgoročne posledice v smislu splošne kulturne rasti našega delovnega človeka.

Konrad Bezjak

komunisti OZK DS KS načeli tudi nekaj konkretnih vprašanj iz ožje delovne sredine. Načeli so vprašanje elitizma v kulturi v naši delovni organizaciji in apelirali na ostale družbenopolitične organizacije in njihove organe, da obravnavajo vprašanje vpliva širšega kroga delavcev Železarne Ravne na organizacijo in financiranje posameznih kulturnih akcij. Zahtevali so tudi čimprejšnjo rešitev vprašanja umetniških slik s stare uprave, ki že dve leti ležijo

v skladišču. Prav tako so zahtevali, da se v avli uprave železarne ali na drugem primernem kraju čimprej postavi dostojen kip predsednika Tita. Načeli so tudi vprašanje estetske ureditve delovnega okolja delavcev na upravi, slike v pisarnah in podobno. Pri tem pa so zahtevali, da morajo biti odločitve o teh vprašanjih prepuščene širšemu krogu delavcev v delovni skupnosti.

j. d.

Predlog dolgoročnega načrta kulturnega življenja v TOZD

Objavljamo to poglavje iz »Priročnika za organizatorje kulturnega življenja«, da bi razprave o tej temi imeli na kaj opreti, uporabili pa iz njega seveda to, kar se nam zdi v redu in je pri nas možno.

Uredništvo

Organizatorji kulturnega življenja v temeljnih organizacijah združenega dela bodo pri načrtovanju vzbujanja, širjenja, poglobljanja in zadovoljevanja kulturnih potreb delovnega človeka s pridom uporabili ta predlog. Upošteva namreč možnosti načrtovanja kulturne dejavnosti v okolju,

a) kjer organizirane oblike kulturnih dejavnosti šele uvajamo,

b) kjer so že žive osnovne oblike kulturnega delovanja in

c) kjer so organizirane oblike kulturnega življenja bolj razvite.

Pričujoči predlog načrta je mogoče prilagoditi, če se lahko tako izrazimo, težavnostnim stopnjam in ga razporediti na več daljših obdobjih (npr. prvo leto, drugo leto itd.). Akcije in naloge, ki jih predvideva ta predlog, se delijo na trajne, redne in občasne, urejene pa so po zvrsteh dejavnosti.

OBLIKE RAZISKOVALNE DEJAVNOSTI

Trajne

a) raziskave kulturnih navad delavcev

b) Ugotavljanje, za katere kulturne dejavnosti kažejo največ zanimanja in zakaj

c) Raziskave možnosti, ki jih za formiranje kulturnih navad ponuja okolje, v katerem delavec živi

d) Raziskave kulturnih potreb delavcev in možnosti njihovega zadovoljevanja v okolju, v katerem živijo

e) Raziskave ravni in zahtevnosti kulturnih potreb delavcev

f) Raziskave vpliva množičnih medijev na kulturno raven delavcev

g) Raziskave uspešnosti dosežanj organiziranih oblik

h) Raziskave vplivov posameznih zvrsti kulturnih dejavnosti na kulturno osveščenost delavcev

Redne

a) Raziskave vplivov na kulturno osveščanje delavcev, ki so jih imele posamezne organizirane kulturne akcije

b) Raziskave, kako delavci vrednotijo načrt, ki ga realizira odbor za kulturo oziroma organizator kulturnega življenja

Občasne

a) Raziskave vrednotenja in opredeljevanja delavcev do aktualnih kulturnih dogodkov

OBLIKE INFORMATIVNE IN POSREDOVALNE DEJAVNOSTI

Trajne

a) Posredovanje informacij o kulturnih dogodkih in prireditvah, za katere se delavci zanimajo

b) Posredovanje vstopnic za kulturne prireditve

S SEJE OSNOVNE ORGANIZACIJE ZKS DS KADROVSKO SPLOŠNIH ZADEV

Zadnja seja osnovne organizacije ZK DS KS je bila skoraj v celoti posvečena tednu Komunist, čeprav so se dotaknili tudi drugih vprašanj, kot ureditve deljenega delovnega časa, množičnih spekulativnih premestitev delavcev na bolj ocenjena delovna mesta oziroma izigravanje sistemizacije po uvedbi novega sistema o delitvi OD ipd.

Na tem sestanku so člani že drugič obravnavali nekatera aktualna vprašanja pod motom »človek, delo, kultura«. Ocenili so stanje v delovni sredini, nakazali nekatere probleme in vprašanja, ki bi jih bilo treba večkrat obravnavati, in sprejeli program dejavnosti akcije »človek, delo, kultura« za obdobje november 1976 do junija 1977. Poleg tega so sprejeli tudi program idejnopoličnega izobraževanja komunistov Železarne Ravne. Predlog tega programa je posredovala komisija za idejnopolična vprašanja pri konferenci ZK železarne.

Poudarjeno je bilo, da mora tedni Komunist resnično prerasti v kontinuirano akcijo, saj kampanjski pristop na tem področju ne more dati zadovoljivih rezultatov. Akcija mora vseskozi obdržati idejnopolično usmeritev. Ne gre torej za boj za kakršnokoli kulturo, temveč za angažirano kulturo, takšno, ki bo v skladu s temeljnimi načeli humanizma oziroma humanega samoupravnega socializma. Pri tem ne gre samo za vprašanje kulture in kulturnega delovanja posameznih ustanov in organizacij ter druga

tovrstna vprašanja v ožjem smislu, temveč je akcija mnogo širše zastavljena, kar nam pove že sam moto »človek, delo, kultura«, torej ne samo človek — kultura, kot so to ponekod napačno obravnavali.

Spopasti bi se bilo treba najprej s pojmovanjem kulture v sistemu humanega samoupravnega socializma, osvojiti politiko ZKJ do izobraževanja, umetnosti in kulture nasploh, spregovoriti o idejni pripadnosti in odnosu posameznika ali posamezne sredine do načelnih osnov družbenopolitične in ekonomske ureditve, vprašanje idejnopoličnega izobraževanja članov ZK, mladine in delovnih ljudi nasploh, odnosa do tujih ideologij in pojmovanj, da pojavov klerikalizma in religije nasploh, pojmovanj pravic in dolžnosti v samoupravni družbi, do tradicij, spomenikov in simbolov NOB, nacionalnih simbolov in tradicionalnih kulturnih vrednot. Nadalje gre za vprašanje porajajoče se malomeščanske mentalitete, odnosa do tujcev, kulture medsebojnih odnosov, ogovarjanje s socialističnim nazivom tovariš oziroma tovarišica in končno, kar je še zlasti pomembno, analizirati in zagotoviti vpliv delavcev na oblikovanje kulturne politike in trošenje sredstev za posamezne namene v kulturnih in izobraževalnih institucijah, s tem v zvezi pa pospeševanje delovanja delegatov in delegacij interesnih skupnosti za kulturo.

Poleg splošnih vprašanj, kaj s to akcijo sploh želimo doseči, so

Kompozicija

c) Posredovanje nakupa knjig, reprodukcij, plošč in podobno

d) Posredovanje informacij o možnosti izposoje literature, za katero se delavci zanimajo

e) Posredovanje informacij z vseh področij kulturnega življenja

Redne

a) Posredovanje informacij, ki so v zvezi z rednim kulturno-vzgojnim in animacijskim načrtom

Občasne

a) Posredovanje obiska bibliobusa

OBLIKE DRUŽBENO-KULTURNE DEJAVNOSTI

Trajne

a) Posredovanje skrajšanih gradiv z bistvenimi programskimi izhodišči načrtovanja kulturnih dejavnosti, o katerih delavci sodelujejo

Redne

a) Posredovanje in razpravljanje o realizaciji kulturnih načrtov, o katerih so delavci sodelovali

b) Pogovori in srečanja s predstavniki organizacij in ustanov, ki so nosilci ali realizatorji določenih kulturnih programov

c) Redna srečanja delavcev pred razpravami o kulturnih načrtih

Občasne

a) Debatni krožki v zvezi z aktualnimi problemi kulturnega življenja

OBLIKE KULTURNOANIMACIJSKE DEJAVNOSTI

Trajne

a) Obveščanje o kulturnih prireditvah v internih glasilih, na oglasnih tablah, s ciklostiranimi letaki ali prek ozvočenja

b) Svetovanje in zbujanje zanimanja za kulturne prireditve s pomočjo posredovanja osnovnih informacij o njih

c) Neposredno spodbujanje delavcev za ogled prireditve, ki jo realizira organizator kulturnega življenja ali člani odbora za kulturo

d) Objava kritik, strokovnih mnenj in mnenj delavcev o določenih kulturnih prireditvah v internem glasilu, na oglasni deski ali po ozvočenju

e) Posredovanje naslovov novitet s knjižnega trga v internem glasilu

f) Opozorjanje na radijske in TV programe oziroma oddaje, ki jih je vredno poslušati oziroma gledati

Redne

a) Organiziranje srečanja z izvajalci pred prireditvijo, ki jo bomo organizirano gledali

b) Organizacija srečanja z izvajalci po ogledu prireditve

c) Posredovanje odlomkov iz prireditve, ki jih bomo organizirano gledali, po internem ozvočenju

d) Pogovor pred ogledom prireditve in po njej

e) Pogovor o določenih radijski ali televizijski oddaji

f) Pogovor o filmskem programu in posameznih filmih

g) Pogovor o knjigi

Občasne

a) Organizacija ogledov kulturnih spomenikov in znamenitosti

OBLIKE KULTURNOVZGOJNE DEJAVNOSTI

Redne

a) Kulturno-vzgojni klubski programi

— v lastni izvedbi

— organiziran ogled

— gostovanje v delovni organizaciji

b) Prirejena predavanja

(prav tako kot pri a)

c) Predavanja

d) Kviz tekmovalja

e) Debatni krožki

f) Organiziran ogled določene kulturne prireditve

Občasne

a) Predavanja in debatni krožki o aktualnih kulturnih dogodkih

b) Seminarji in tečaji s področja kulture

AMATERSKA KULTURNOUMETNIŠKA DEJAVNOST

Redna

a) Ustanovitev in delovanje amaterskih skupin

b) Ustanovitev in delovanje interesnih skupin

c) Ustanovitev in delovanje kulturnega kluba

d) Lastna knjižnica v povezavi z matično knjižnico

Občasna

a) Lastna prireditvena dejavnost amaterskih skupin

b) Lastna dejavnost na področju proslavljanja spominskih dnevo

DEJAVNOST NA PODROČJU ŠIRJENJA KULTURE DELA IN OKOLJA

Trajna

a) Ugotavljanje trenutnega stanja in raziskava možnosti za izboljšanje

OBLIKE KULTURNOZABAVNE IN DRUŽABNE DEJAVNOSTI

Redne

a) organizacija ogledov, gostovanj ali lastna izvedba veselih večerov in satiričnih kabaretov

b) Organizacija družabnih srečanj s kulturnimi programi

c) Organizacija piknikov, izletov z zabavnimi programi

d) Organizacija plesov z družabnimi igrami in plesnih tečajev

e) Organizacija pustovanj, pričakovanj novega leta in podobnih družabnih prireditev z domačim ali uvoženim programom

f) Organizacija in izvedba prireditev »Pokaži, kaj znaš«

g) Organizacija taborjenj, tabornih ognjev s kulturnim programom

ZVRSTI DEJAVNOSTI

1. Glasbena
2. Gledališka
3. Filmska
4. Folklorna
5. Likovna
6. Knjižnična
7. Literarna
8. Zbirateljska

(Povzeto iz Priročnika za organizatorje kulturnega življenja, Lj. 1975)

DOBRO PISATI

V tem zapisu ne bo govor o pravih, veljavnih in posameznih vrstah besedne umetnosti, ampak le o jeziku kot sredstvu vsakdanjega pismenega sporazumevanja. »Dobro« pisati tu torej vseskozi pomeni pisati dopise, poročila, diskusije, analize, povzetke in članke razumljivo ter zgoščeno.

»Prekleta slovnica in zmešani pravopis«

Take so pogosto sodbe o lastnem učenju slovenščine, kot starši pa dostikrat pravimo, da slovenski otrok sicer lahko dobi slabo oceno iz angleščine, ne pa iz slovenščine, ki da jo tako zna. Ob vsem tem torej ni čudno, da kljub velikemu poudarjanju potrebe po dodatnem izobraževanju ni prav nikjer zaslediti besede o učenju dobrega jezikovnega sloga. Seveda pa je potem istočasno tudi povsem brezupno pričakovati, da bodo delegati dobivali kaj drugega kot kilograme pol razumljivih gradiv, saj — kje pa je zapisano, da morajo imeti sestavljalci teh gradiv drugačen odnos do slovenščine?

Vsi pomnimo šolsko resnico, da z besedami označujemo predmete, pojme, dejanja, stanja itn., in naprej pomnimo, da je »stavek z besedami izražena misel«. Prenešimo to znanje na poljubno delegatsko gradivo:

deset stavkov = deset misli, sto stavkov = sto misli. Kakšno miselno bogastvo! Ali res? Ali podrobnejši pregled ne pokaže mnogo odvečnega ponavljanja, okornega, dolgovznega in meglenega nategovanja snovi?

Samo še za hip verjemimo, da slovnica in pravopis pa dober slog res niso važni, važne so zdrave misli, čeprav malo neobtesane, važni so kleni pogledi na probleme. Ampak: kako more biti nekaj istočasno zdravo in razvlečeno, kleno in puščobno, samoraslo in napol užitno? Ne, ne gre. Bolj bo res, da je treba pospraviti stare šablonske predstave o jeziku ter vzeti ustrezne knjige v roke. Gotovo se ni treba vsakomur mučiti s slovnico in pravopisom. A kogar so življenje ali volilci postavili na tak položaj, da sestavlja referate ali sploh piše za javnost, res nima pravice mučiti ljudi.

Tujke niso najhujše zlo

Pogosto slišimo, da so razna besedila nerazumljiva zaradi obilice tujk v njih. To je le delno res. Sestavki so slabi zaradi slabega sloga in dobri zaradi dobrega. Najvažnejše lastnosti dobrega jezikovnega sloga so:

- slovniska pravilnost,
- besedna čistost,
- natančnost,
- jasnost izražanja,
- jednatost,
- lahkotnost izražanja.

Slovniska pravilnost izključuje slovniske napake. Nemogoče jih je na kratko naštet, saj bi bile potem slovnice odveč. A poskusimo vseeno:

raba predlogov s — z; govori-mo riba, glazba — pišemo risba, glasba. Ker pišemo tal-i-ti, zato: tal-j-enje, kaljenje, taborjenje.

Pišemo življenje, zato: življenjski, pa: žel-e-ti, zato: zažel-e-n. Pa dvojina srednjega spola: dve mesti, dve zasednji, dve dovoljenji itn., itn.

Osvežiti je treba te stvari ali se jih naučiti, druge poti ni.

Besedno čistost preverjamo s pravopisom. Četudi vsaka nova izdaja dovoljuje marsikaj, kar je bilo v stari še prepovedano, nekaj splošnih pravil le velja. Ta so:

— Tujke uporabljamo, če zanje ni ustreznih slovenskih besed (ne, če mi ne vemo zanje): skupina namesto grupa, narod namesto nacija itn. Besedila, namenjena strokovnjakom, imajo seveda več tujk.

— Srbizme prav tako slovenimo: veza — zveza, obveza — obveznost, daleko — daleč itn.

— Starinske ali narečne besede zaživijo v leposlovju. Knjižni jezik jih sprejme ali ne.

Natančnost zahteva, da pišemo le o stvareh, ki jih poznamo, in to z besedami, ki jih res obvladamo. Ali npr. natančno ločimo, kaj označujejo besede: staro — starodavno — starinsko, kaj: umetno — umetelno — umetniško, pa: laž — neresnica — neiskrenost, ali: boleš — bolečina — bol — bolezen?

Sem gre predvsem zloraba soznačnic (sinonimov), to je besed z istim pomenom: bil je natančen in precizen, realnost naše resničnosti, hipoteza — domneva itn., itn.

Jasnost izražanja kvarijo dvoumja. Npr.: »Bojeval se je z Nemci.« (Z njimi ali proti njim?) Zbiranje dijakov je prepovedano. (Ali kaj zbirajo ali se zbirajo ali jih kdo zbira?)

Enako je pri neskladju povedka s samostalniki v številu: Kruh in voda je(?) za telo naj-nujnejše. Povedek služi za raznovrstna dejanja: Oblekel je boljše obleko in čevlje. Preskok misli, ki je za razumevanje potrebna: Še danes pomnim, ko sem bila v Trstu. — Še danes pomnim, kako je bilo, ko sem bila v Trstu.

Nepravilni relativni odvisniki: Prosil je za službo pri pošti, ki jo je tudi dobil (službo ali pošto?)

Jednatost ima namen z malo besedami veliko povedati. Opušimo vse, kar ni nujno. Predvsem ne ponavljajmo istih misli. (Napačno: Vem, kdo je starejši in kdo je mlajši. Eno je dovolj, torej: Vem, kdo je starejši. Ne ponavljajmo istih besed. Lahko jih izpustimo ali nadomestimo z zaimkom, prislovom ali sinonimom:

V nedeljo je bila proslava. Pri proslavi je sodelovalo (Sodelovalo je) vse osebje našega podjetja. Take proslave (Takega praznovanja) že dolgo ne pomnimo. Kdor je bil na proslavi (tam), je (ga) ne bo pozabil.

Siromašno je ponavljanje vedno istih pridevnikov: lepa postava, lepo vreme, lepa prireditve.

Preobilje je dodajanje nepotrebnih, odvečnih besed: spodaj podpisani, majhna vasica, izmišljeno in neresnično obrekovanje.

Slog razvlačujejo tudi razna mašila (oziroma, tako rekoč), iz-

razi osebne nečimrnosti (po mojem mnenju, odkrito rečeno, ne morem si kaj, da ne bi, smelo trdim), besede, ki jih je raba spremenila v fraze (golo dejstvo, čista resnica).

Lahkotnost izražanja se upira vsemu, kar slog teži. Slog teži kopičenje roditeljskih: Prišel sem do prvega poglavja drugega dela srednjega veka svetovne zgodovine... Prav tako ponavljanje predlogov: Vaza iz stekla iz steklarne iz Rogaške Slatine.

Sem spada tudi kopičenje stavkov: Po skupnem prizadevanju ZŽD in SZDL je bil ustanovljen Zavod za pospeševanje gospodinjstva, ki je postal sčasoma nepogrešljiv činitelj pri reševanju vseh vprašanih unaprejanja gospodinjstva v smeri podružbljenja in modernizacije gospodinjstvih del in v smeri gospodinjstkega prosvetljanja.

Jasni pojmi — dober slog

Naš čas je hiter. Vsak dan prinaša nove predmete, nove pojme. Ugleden slovenski literarni zgodovinar je zapisal: »Imamo avto, sesalec, hladilnik — vse imamo, nimamo pa besed. Pomanjkanje besed pomeni najhujšo krizo slo-

venskega vsakdanjega izražanja... Koliko rož, dreves poznamo? Potem živali, orodje, tisoč in tisoč drobnih predmetov, ki se dan na dan srečujemo z njimi? Neznani svet, ki smo izgubili stik z njim, saj ga niti poklicati ne znamo več.«

Pa pojmi iz družbenopolitičnega življenja. Imamo prebavljene? O vsakem natančno predstavijo? Bi jih znali razložiti šolarju, staremu očetu preprosto, po domače? Vse na hitro priučeno, polprežvečeno in neprebavljeno pomaga ustvarjati kilska, polprebavljiva gradiva za seje, težak, polrazumljiv jezik.

Vse to pa krade čas in zadnji čas pravimo, da je čas denar. Torej smo enkrat pred presenetljivim zaključkom, da slovnica, pravopis in pravila dobrega sloga izjemoma niso fiksne ideje profesorjev, ampak lajšanje delegatskega dela, s tem pa tudi prispevek k razvoju samoupravljanja.

Marjan Kolar

Literatura: Silva Trdina, Besedna umetnost, Lj., 1961; Jezikovni pogovori, Lj. 1965.

S KNJIŽNE POLICE

Domača dela

Ernest Ružič, Milijonta vsakdanjost, pesmi, PZ, MS, 60 str., 40 din.

Ružičevi motivi ne hlepijo po vklapljanju imaginarnega sveta in filozofskih ter abstraktnih odtenkov, so pa sociološko obarvani in prav z uporabo vsakdanjega pogovornega jezika pristni in učinkoviti. Avtor ostaja vseskozi na realnih tleh in je torej poskusil umetniško prikazati človeka v drobnih domačih doživljajih in dogajanjih. Navidezni vsakdanji doživljaji pa so v bistvu lastni vsakomur in s tem v znamenju nenehnega angažiranja bodisi mestnega ali vaškega življenja.

Pavle Zidar, Živim, roman, MK, Lj., 160 str., 98 din.

Roman sodi med tiste Zidarjeve esejizirane pripovedi, v katerih je zgodba potisnjena v ozadje na račun številnih živahno dialogiziranih modrovanj o različnih življenjskih vprašanjih.

Knjiga zapuša močan vtis, vendar predvsem po zaslugi značilnih, točno mimetiziranih pripovednih situacij v drugi polovici teksta. Te se iztekajo v izpovedno in pripovedno učinkovito izraženo sporočilo o mnogomiselnosti, dobrotljivosti in hkrati neobogljivosti človeške eksistence.

Branko Šömen, Prekmurski rokopis, pesmi, PZ, MS, 61 str., 40 din.

Avtorjeva govorica je v prvem ciklu včasih malodane epska, ko tematizira nekaj aktualnih moralnih vprašanj. Vendar po vsem videzu ustvarja le uvodno razpoloženje k poznejši motiviki samote, minevanja, resignacije, poraza. Toda to je uvod v nadaljnje cikle, ki v izpovedno lirski dikciji razvidneje izražajo tista boleča spoznanja, ki so včasih nemara značilna za izkušnje, ki jih prinese »slovo od mladosti«.

To namreč ta knjiga v nekem smislu izraža. To je inventura časa, ob koncu katerega so zble-

deli mladostni ideali. Pesnik ugotavlja na koncu svoj »poraz« in svojo vkalupljenost v potrošniški, znivelirani svet.

Anton Ingolič, Deklica na sončnem žarku, povestica, MK, Lj., 16 str., 27 din.

V tej prikupni in preprosti zgodbi se bodo najmlajši bralci lahko srečali s svojo vrstnico, dobrobrošno deklico in njenim svetom, v katerem se resničnost neprestano prepleta s fantazijo in pravljicnostjo. V otroški igri se mala junakinja ukvarja s svojimi medvedki in si zanje izmišlja pravljice, pri tem pa se sama preseli v čarobni svet, ki ga sproti spleta in oblikuje njena živa domišljija. Kot otrok našega časa zavrne kralje in kraljice, zato pa vplete raketo kot nekaj simbol današnjega utripa življenja.

Tomaž Šalamun, Druidi, pesniška zbirka, Zal. Lipa, KP, 82 str., 65 din.

Druidi menda prinašajo tisto afaristično razorožitev okostenelih norm, ki je bližja svetu, v katerega niso več položene edinozveličavne norme. Ni idejen, ni ideološki, ni pedagoški, je pa nekakšna kresnica-matica, okrog katere se že dolgo vrste apologeti. Je pero, ki ga ne moreš posneti. Ni redar, le iskreno se jim smeji.

V svojem doslednem razvrednotenju klasičnega pesniškega jezika prvi v svet pesmi nekaj, kar se ne poje, kar ni opredeljeno z oznako »poezija« in kar zahteva igriva merila (ne toge metre).

Prevodi

John F. O'Neill, Nikola Tesla, biografija, DZS, Lj., 242 str., 165 din.

Knjiga je slavospev Nikoli Tesli, njegovemu geniju in njegovi človeški podobi; oboževanje, ki ga kaže avtor našemu velikemu rojaku, je izjemno, skoraj brez pridržkov.

O'Neill opisuje Teslovo otroštvo, mladost, leta študija, začetke njegovega raziskovalnega dela, prve uspehe in prva razočaranja, njegovo vztrajnost pri delu, ki je bilo kronano z epohalnimi izumi. Posebno pozornost posveča Teslovemu gigantskemu boju za uveljavitev svojih izumov in odkritij ter za priznanje svojih prvenstvenih pravic. Omenja pa tudi srečne trenutke njegovega življenja, tako njegovo veliko zadoščenje leta 1892, ko je z generatorji za izmenični tok, zgrajenimi na osnovi njegovih načrtov, vsemu svetu pokazal prednost večfaznega toka pred enosmernim.

Knjiga bo zanimivo branje ne le za tehnike, marveč tudi za vse druge.

F. W. D. Deakin, Gora trdnjava, spominsko pričevanje, DZS, Lj., 280 str.

Vsebinska knjige je opis dogodkov sredi odločilnega leta 1943. Njena dragocenost je predvsem v tem, da neposredna priča in hkrati zgodovinar objektivno opisuje izsek iz legendarnega časa bojev ob Sutjeski, nad katerim je kot nezavzetna trdnjava bedel Durmitor. Deakinova bogato dokumentirana knjiga je po mnenju svetovne kritike dragocen prispevek k zgodovini narodnoosvobodilnih vojn.

dilnih in odporniških gibanj v Evropi.

Nam pa bo mojstrska pripoved in napeta neposrednost teksta najboljše predstavila našega zaslužnega prijatelja Deakina, zlasti še njegovo skromnost in humanizem.

Louis-Ferdinand Céline, Potovanje na konec noči, roman, CZ, Lj., 548 str., 76 din.

Gre za avtorja, ki ga literarna zgodovina označuje kot predhodnika eksistencializma in moderne estetike nasploh, avtorja, ki so ga napadli z nič manj krepstno ogorčenostjo kot pred njim Zolaja pa tudi poveljevalci kot največjega stilista za Proustom, in vse to obeta današnjemu bralcu vznemirljivo bralno avanturo.

Pričujoči roman je umetniška negacija tradicije leporečja, brezobzirna resničnost je lahko uprizorjena le z živim jezikom življenja. Prav v tem je najbolj izizvalna posebnost Célinove literature.

Romain Gary, Prva ljubezen in zadnja, roman, PD, Lj., 307 str., 45 din.

Malo je v svetovni literaturi tako čudovitih spomenikov materi, kot je Garyjeva knjiga. V njej se vrača pisatelj v svoje otroštvo, ki ga je preživel sam z materjo, spoznaval razkošje in revščino, postal študent prava in se potem kot francoski državljani zapisal letalstvu. Predvsem pa je v vsem, kar počne in doživlja, nenehno navzoča njegova mati, svojevrstna ženska, ki vidi v Franciji objubljen deželo za svojega sina.

Avtor ni nikjer zašel v solzavost in emocionalno nabreklost. Izrazna disciplina je pregnetena z vedrino, bistrovidnostjo in intimno človečnostjo.

James M. Cain, Serenada, roman, PD, Lj., 212 str., 35 din.

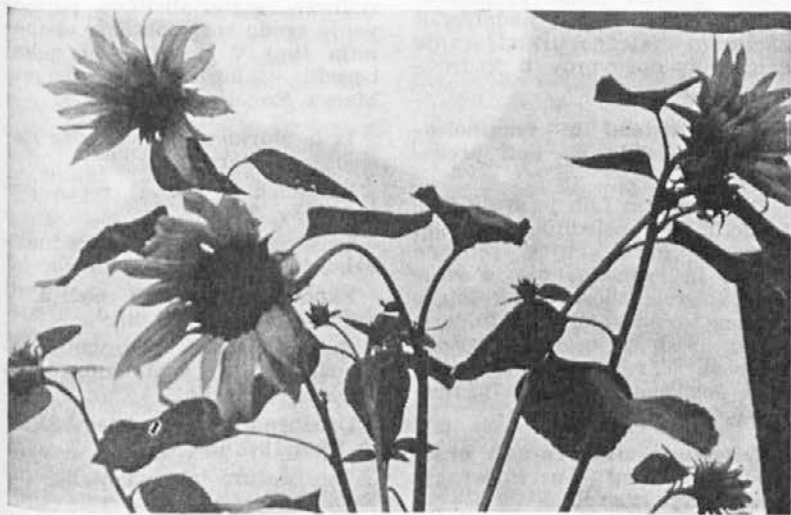
Avtor opisuje zgodbo slavnega pevska, ki je izgubil glas, se zato zavrgel in prepustil pustolovskim tokovom, ki so ga zanesli v Mehiko. Tu, resigniran in predan malodušnemu vegetiranju, zavrnjen od vseh, sreča indijansko dekle, ki mu s predano ljubeznijo skuša vrniti voljo do življenja in vero v ljubezen. Pa vendar to ne gre. Povsod je v ospredju svet, v katerem vladata nasilje in sla po ubijanju in kjer je ljubezen nekaj, česar se je treba bati, kar dela človeka krhkega, občutljivega in neodpornega. V svetu socialne džungle je taki ljubezni že vnaprejšnje obsojen tragičen konec.

Georges Simenon, Rumeni pes, roman, MK, Lj., 152 str., 98 din.

Simenon je vsekakor eden najplodnejših pisateljev vseh časov, v manj kot štiridesetih letih je napisal in objavil blizu 120 knjig!

Pričujoče delo sodi med njegove zgodnejše in obenem boljše pripovedi. Maigret ni več začetnik, a se vseeno močno razlikuje od neprekosljivega mojstra v avtorjevih kasnejših delih. Ima pa že njegove poglavitve lastnosti in seveda tudi pipo. Na poklicnem področju že ubira docela svoja pota, ki se tudi v tukajšnjem zapletenem primeru verige skrivnostnih zločinov izkažejo za uspešnejše od »klasičnih« prijemov njegovih kolegov.

Po knjigi 76 Z. S.

K soncu

KAKO PRIJAVLJAMO ZAČETNE POŽARE V TOVARNI

Statistika začetnih požarov nam zadnje čase odkriva, da so bili naši delavci v preteklosti pri javljanju začetnih požarov preveč površni. Prav zaradi tega se je dostikrat zgodilo, da so naši poklicni gasilci dobili ob javljanju požara površno obvestilo o tem, **kje gori, kaj gori in kdo javlja!**

V zakonu o varstvu pred požarom v Uradnem listu SRS, 2/76 med drugim piše v 58. členu, da kdor opazi, da grozi neposredna nevarnost, da izbruhne požar, ali kdor opazi požar, mora nevarnost preprečiti oziroma požar pogasiti, če to lahko stori brez nevarnosti zase in za drugega. Če sam tega ne more storiti, mora takoj obvestiti gasilsko službo.

KAKO PA OBVEŠČAMO?

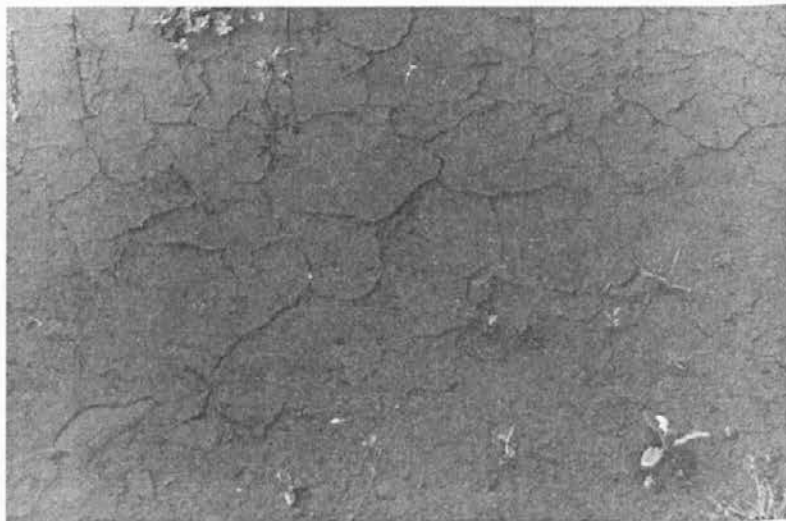
Če iščemo gasilsko pomoč, povejmo po vrsti različno tele podatke:

— **Kdo kliče.** Predstavimo se. Pametno je, da povemo še telefonsko številko zaradi morebitnih informacij, ki jih bodo potrebovali gasilci.

— **Kje gori.** Mirno in različno povemo dežurnemu gasilcu, kje gori, v katerem delu tovarne ali obratu.

— **Kaj gori.** Pri javljanju začetnega požara (če je možno), je treba povedati tudi, kaj gori: mazut, maščoba, naprave pod napetostjo ali les.

V naši delovni organizaciji se začetni požari javljajo na tel. št. 222, iz Raven pa lahko gasilcem prijavite nastali požar na tel. št. 93.

Luža

Stopnišča morajo biti dvojna, iz negorljivega materiala in odporna proti ognju. Izhodi bi morali voditi na prosto ali vsaj v vežo stavbe. Vrata na stopniščih bi morala v morebitnem ognju vzdržati vsaj pol ure. Najbolj nevarna so zasteklena, saj steklo že ob majhni temperaturi počni in skozi odprtino potem uhaja dim. Več kot 30 m visoke stavbe bi morale imeti vgrajeno še zasilno zunanje stopnišče.

Kaj gori v modernih železobetonskih stavbah? Predvsem pohištvo, oprema in druge gorljive stvari v stanovanjih. Najbolj nevarno je, da imajo nekateri stanovalci v kletih kar majhna skladišča plina in drv.

Požar, ki je pred leti nastal v pritličju stolpnice na Čečovju, se je iz kleti zelo hitro širil na vse

strani. Ni bilo toliko ognja kot gostega dima. Celotno stopnišče je bilo v zelo kratkem času v dimu. Da ob tem požaru ni prišlo do človeških žrtev, gre zahvala gasilcem, ki so takoj začeli gasiti in reševati.

Kaj je gorelo takrat v kleti?

Gasilci in miličniki so po gašenju ugotovili, da je bilo v kletih pravo malo gradbeno skladišče. Med raznimi lahko gorljivimi stvarmi ni manjkala niti plinska jeklenka. Kaj bi se zgodilo, če bi že topla jeklenka plina počila?

Ker je bolje preprečiti kot gasiti, moramo skrbeti, da so hodniki in vrata lahko prehodni. Prav tako pa moramo upoštevati vsa druga navodila za preprečevanje oz. gašenje začetnih požarov.

F. Rotar

POŽARNA VARNOST V VISOKIH ZGRADBAH

Ob zadnji veliki gasilski vaji, ki je bila na Čečovju, smo lahko videli, da naši gasilci niso kar tako. Pa kljub temu smo opazili, da na Ravnah ni vse v redu.

Gasilci železarne so demonstrirali reševanje ljudi iz »goreče« stolpnice na Čečovju. Kaj hitro so raztegnili reševalni prt, ki je žal segel le do 6. nadstropja. Kaj pa storiti, če bi gorelo višje v 7., 8. nadstropju? Res je, da se tako vprašujejo tudi gasilci, ki kljub temu, da so vselej nared, ne morejo oziroma v takem primeru ne bodo mogli dosti pomagati. Pa pogledjmo statistiko, ki zgovorno

pove, da se nikakor ni igrati z ognjem že na tleh, kaj šele v višinah.

V zadnjih letih so požari v visokih stavbah povzročili ogromno materialno škodo in posejali smrt med stanovalci. Samo v Sao Paulu v Braziliji je pri požaru 31-nadstropne hiše izgubilo življenje 16 ljudi, 375 pa jih je bilo težko ranjenih. Drugi požar v istem mestu je v 21-nadstropni hiši povzročil smrt 225 ljudi, 450 pa jih je bilo poškodovanih. Tudi v prestolnici Južne Koreje v Seulu je požar v 22-nadstropnem hotelu terjal 163 življenj in 66 ranjencev.

Prav zaradi pogostih požarov zadnje čase v inozemstvu pri gradnji visokih hiš precej pozornosti posvečajo požarni varnosti. Kljub temu pa se požari še vedno pojavljajo in zahtevajo človeške žrtve.

Največji problem pri višjih stavbah je veliko število ljudi na sorazmerno majhni površini. Zato so zgradbe, v katerih so močno frekventirane pisarne ali trgovski lokali, še nevarnejše od stanovanjskih. Prav tu je osnovno načelo pri reševanju ljudi še posebej poudarjeno.

Kaj je treba storiti ob morebitnem požaru v visokih hišah? Glavno načelo je umik stanovalcev na prosto, po možnosti po stopnicah. Zato je naloga gradbenikov, naj zgradijo stopnišča tako, da bosta dim in vročina čimdlje zadržana pri prodiranju v stopniščni prostor. Ker kljub vsem opozorilom v inozemstvu in pri nas gradbeniki protipožarne varnosti ne upoštevajo dovolj, so zadnje čase pričeli reševati ljudi s ploščatimi streh tudi s helikopterji. Ker to pri nas še ni možno, bomo morali že ob gradnji upoštevati zaščito pred požari.

Uspelo reševanje

ZA IZOBRAŽEVANJE SAMOUPRAVLJALCEV

Dopisna delavska univerza »Univerzum« v Ljubljani je skupaj z Zvezo delavskih univerz začela izdajati zbirko »Družbeno izobraževanje«. V njej avtorji na kratko in poljudno obravnavajo aktualna vprašanja našega družbenopolitičnega in družbenoekonomskega sistema. Namenjena je predvsem usposabljanju samoupravljalcev in delegatov za opravljanje njihovega dela.

Kako uveljavljamo družbeni dogovor o kadrovski politiki, 19 dinarjev.

Avtorja Jože Florjančič in Franc Glavan želita spodbuditi delovne ljudi, da bi nadaljevali akcijo za dosledno uresničevanje družbenih dogovorov o kadrovski politiki.

Solski sistemi in vzgojnoizobraževalno delo na poti preosnove.

Dr. Avguštin Lah je svoje delo razdelil na naslednja poglavja: poti do prvih ciljev reforme vzgoje in izobraževanja, o visokem šolstvu, vloga visokošolske delovne organizacije pri integriranju v združeno delo. Brošura prispeva k razumevanju preosnove šolskega sistema in usmerjenega izobraževanja.

Razvijanje menjava dela družbenih dejavnosti — uresničevanje nove ustave, 8,50 din.

Dr. Avguštin Lah podaja ustavna izhodišča družbenih dejav-

nosti, njihovo organiziranost in delovanje ter uresničevanje dogovorjenih družbenih ciljev.

Vpliv sestanka na učinkovitost dela v OZD, 24 din.

Jože Florjančič je obdelal sestanek kot pomembno obliko komuniciranja, pri kateri vsak posameznik svobodno izraža svoje misli in predloge za rešitev določenega problema.

Kaj je marksizem, 25 din.

Jože Štere definira nastanek in pojem marksizma ter obdelava njegove osnove (dialektični materializem, materialistično pojmovanje zgodovine, politična ekonomija itn.) V dodatku je nekaj besedil klasikov marksizma Marxa, Engelsa in Lenina.

Iz te zbirke so na voljo še naslednje brošure:

Nastanek in razvoj zveze komunistov, 22 din.

Oris zgodovine mednarodnega delavskega gibanja, 16 din.

Ekonomsko socialne značilnosti sodobnega sveta, 11 din.

Komuniciranje v organizaciji združenega dela v samoupravnem sistemu, 13,50 din.

Družbenopolitični sistem SFRJ in SRS, 18 din.

Vse brošure lahko naročite pri Dopisni delavski univerzi »Univerzum«, 61000 Ljubljana, Paranova 39, p. p. 106.

REKREACIJA IN ŠPORT

Tekmovanja slovenskih železarjev v letu 1977

Na deseti seji komisije za šport in rekreacijo pri koordinacijskem odboru sindikata Slovenskih železarjev je bil spremljen dosednji način tekmovanja. Zadnja leta so bila prvenstva SZ po posameznih panogah v različnih krajih in časovno razporejena po mesečnih obdobjih.

V bodoče ne bodo naše igre razkošne, potratne in dolgotrajne, kot jih imajo gradbinci, lesarji, tekstilci in še nekateri. Združene bodo v tri skupine: zimsko in dve letni. Tekmovanja bodo le enodnevna, in to ob prostih sobotah.

Kdo sem?

Izhodišče programa za prihodnje leto je bila analiza posameznih športnih panog. Komisija je v tekmovalni del uvrstila le tiste panoge, pri katerih bo sodelovala najmanj polovica od osmih članic Slovenskih železarjev. Organizatorji prireditve se bodo menjavali po letnih ciklikih.

Za leto 1977 je bil predlagan naslednji program:

februarja — v organizaciji železarne Jesenice zimsko športne panoge na snegu — veleslalom, sankanje in smučarski tek;

junija — v organizaciji železarne Store in Žične iz Celja: kegljanje, košarka, atletika, balinanje, namizni tenis in ribolov;

septembra — v organizaciji železarne Ravne: nogomet, odbojka, plavanje, streljanje in šah.

Pri tradicionalnih pohodih slovenskih železarjev je komisija predlagala nekatere spremembe:

1. Pohod na Triglav ostane v isti obliki in bo v organizaciji železarne Jesenice v prvi polovici septembra.

2. Namesto pohoda na Peco bo železarna Ravne organizirala v juniju pohod na Uršljo govo, s tem da bo v programu tudi rekreacijsko-tekmovalni del.

3. Železarna Store bo v drugi polovici avgusta organizirala pohod na Okrešelj.

Pohod na Triglav bo ostal dvodnevni, druga dva pa bosta le enodnevna.

Ob zaključku bi še enkrat poudarili osnovna izhodišča bodočega programa:

1. na prireditvah bo navzočih več delavcev vseh članic, ki se bodo med seboj spoznali in zblizali v prijateljskem vzdušju,

2. stroški organizacije bodo manjši,

3. udeležba je omogočena vsem članicam SZ v panogah, ki so priljubljene,

4. tekmovanja bodo le ob prostih sobotah.

Prvenstvo železarne v rokometu

Tudi rokometiški so imeli prvo večjo prireditev v novi športni hali pri osnovni šoli. Na prvenstvu železarne Ravne se je pomerilo šest ekip osnovnih organizacij sindikata.

V predtekmovanju je v prvem srečanju združena ekipa livarjev in topilcev šele po podaljških premagala valjarno z 19:18. Tudi druga tekma med upravo in TOZD II se je v rednem igralnem času končala neodločeno 15:15. V nadaljevanju je zmagal TOZD II z 18:15.

V prvi polfinalni tekmi so elektrotehnične službe premagale jeklovlek s 26:10. V drugem srečanju je TOZD II premagal topilnico z livarno z 22:19.

Finalno srečanje med TOZD II in elektrotehničnimi službami je bilo borbeno in kvalitetno. Po izenačenih igri je zmagal TOZD II z 19:18 in osvojil naslov prvaka ŽR. Srečanja so dobro sodili Pavič, Nabernik in Metulj.

Odbojka

Moška ekipa Fužinarja je gostovala na Dunaju kot šparring-partner proti trem avstrijskim selekcijam. Naši odbojkarji so premagali avstrijske mladince s 3:1 in ekipo bivših izkušenih reprezentantov s 3:2. Proti uradni reprezentanci so naši fantje sicer izgubili s 3:1, a vendar prikazali zelo dobro igro.

Ženska ekipa Fužinarja je na turnirju v Trstu osvojila prvo mesto. V polfinalu so naša dekleta premagala Aggi iz Gorice s 3:0, v finalnem srečanju pa okrepileno ekipo Ljubljane s 3:1.

V prvenstvenem srečanju tretjega kola druge zvezne lige je Fužinar na »vročem« terenu premagal neposrednega tekmeca za prvo mesto ekipo Maribora s 3:2. S to pomembno zmago je ostal poleg Karlovca neporažen.

Jesenski del tekmovanja v moški koroški ligi je končan. Prvo mesto je zaslužno osvojila ekipa Žerjava, ki je bila samo enkrat poražena. Drugo mesto si delita ekipi Črne in Partizana z Raven.

Rezultati zadnjih dveh kol: Črna—Vuzenica 3:0, Reka—Ravne 3:2, Žerjav—Dravograd 3:1, Prosveda—Pameče 3:1, Ravne—Žerjav 3:2, Dravograd—Vuzenica 3:0 in Črna—Pameče 3:0.

Namizni tenis

Pomlajena članska ekipa Fužinarja, za katero so nastopili veterani Jamšek ter perspektivni igralci Pavič, Janežič in Leš, je zmagala na kvalifikacijskem troboju za prvo mesto v enotni republiški ligi. Drugo mesto je osvojil Ingrad iz Celja, zadnji pa so bili Novomeščani.

V prvih dvobojih republiške lige so mladi igralci Fužinarja iz-

gubili dvoboj s Kemičarjem z 0:5, premagali pa Ljubljano s 5:2.

Ženska ekipa Fužinarja je igrala tri dvoboje v prvi zvezni ligi. Proti ljubljanski Olimpiji so izgubile z 1:6, neodločeno so igrale proti Senti 5:5 in izgubile s Ki-
kindo z 0:6.

Nogomet

V koroški regijski ligi so bile na programu tekme osmega in devetega kola. Rezultati posameznih dvobojev: Fužinar—Korotan 2:2, Akumulator—Peca 3:3, Ojstrica—Radlje 2:2, Korotan—Akumulator 4:4, Fužinar—Radlje 0:0, Peca—Ojstrica 4:1.

Pred zadnjim kolom jesenskega dela tekmovanja vodi Peca z 11 točkami, kolikor jih ima tudi drugouvrščena ekipa Radelj. Na tretjem mestu je Fužinar z devetimi točkami.

S. F.

Šah

Igranje hitropoteznega šaha je priljubljena oblika rekreacije naših sodelavcev. Najbolj vneti ša-

histi igrajo turnirje v šahovski sobi DTK, šahovski klub Fužinar pa vsak mesec prireja turnir za prvenstvo kluba za tekoče leto. Letos je bilo odigranih že osem rednih turnirjev. O rezultatih prvih petih smo že poročali, zato naj omenimo samo rezultate zadnjih treh:

junij: Franc Jesenek, Kolar, Erjavc, Pesjak itn.,
september: Erat, Prevorčič, Hrovatič, Vrečič itn.,
oktober: Jože Jesenek, Prevorčič, Rotovnik, Motnik itn.

jo

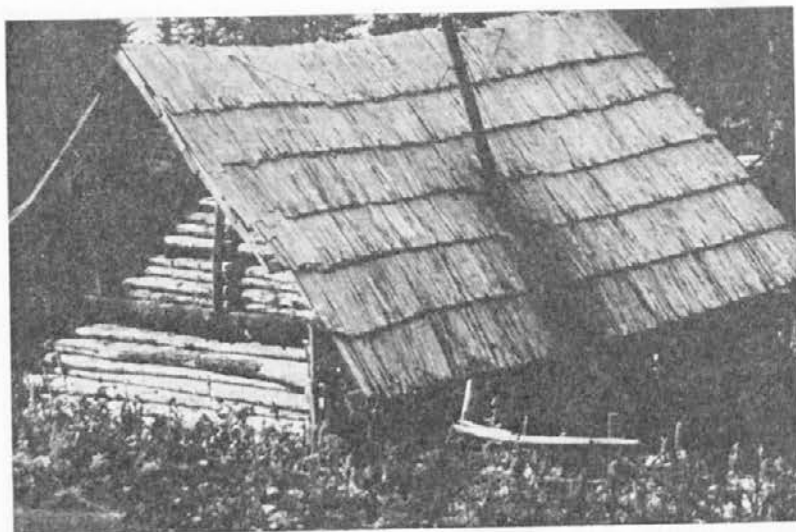
»Koroški šport št. 9«

Avgusta letos je izšla 9. št. »Koroškega športa«, posvečena delu TKS Ravne v letu 1975. Na 107 straneh je objavljenih 18 prispevkov. Velik del zavzemajo poročila o delu organov telesnokulturne skupnosti in zveze telesnokulturnih organizacij, finančna poročila za leti 1974 in 1975 ter finančni načrt in rebalans tega načrta za l. 1975. Poleg njih so objavljene tudi ankete o telesni kulturi v krajevnih skupnostih, šolah, OZD in osnovnih organizacijah za telesno kulturo ter seznam akcij in republiških ter državnih prvakov v preteklih dveh letih. Za razliko od prejšnjih je ta številka tiskana.

k.

Svetloba

Planinsko zavetišče

VALENTIN PETRIČ

Dragi Valentin!

Ni dolgo tega, kar smo iz naše-ga obrata pokopali dva mlada so-delavca, v nedeljo pa si v nesreči izgubil življenje še ti. Marsikdo je tega dne šel urejvat grobove svojcev, marsikje so se prižigale sveče, tebi, Valentin, pa se je kopal prerani grob.

Tvoja mladost je bila težka, za-to ti tudi nobeno delo v topilnici ni bilo pretežko. V železarno si prišel kot 16-leten fant delat svoj šiht v fabriki in po njem še šiht na kmetih, ki je bil večkrat dalj-ši kot 8 ur. Zadnje čase so te pe-

stili problemi, ki jih danes ne manjka nikomur. Tudi te bi la-hko premagal, saj smo te poznali kot vztrajnega in dobrega delav-ca. Nikomur nisi tožil o svojih težavah, vendar so se ti razbrale z obraza. A usoda je hotela dru-gače.

Kot dobrega delavca te bomo ohranili v trajnem spominu.

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

- 5745 H. Kleinebeckel, Voran-schauende Sicherung der Liquidität 1967.
5745/U8 H. Grothus, H. Kleine-beckel, Rentabel investieren 1967.
5745/U7 H. Nutzhorn, Arbeit ge-stalten — Personal vorbe-reiten — Bedingungen schaf-fen 1969.

5745/U6 H. Benz, Rationeller, Einkauf — optimale Lager-haltung 1976.

5746 F. Prause, Verkäufer im Aussendienst 1966.

5747 F. Prause, Moderne Ver-käuferschulung mit firmen-eigenen Mitteln 1967.

5745/U10 H. Schwarz, Erfolgs-steigerung durch Manage-ment by exception 1966.

5745/U11 H. Kleinebeckel, H. J. Steigerwald, Reserven erschliessen — Erfolge sichern 1968.

5745/U5 G. H. Gross, Kapazität nutzen — Produktion stei-gern 1966.

5748/8 Erfolgskontrolle der Auf-tragsgrößen 1967.

5748/11 Erfolgskontrolle der Kun-dengruppen 1971.

5749 Kontrola upravljanja I., II. dio 1971.

5750 Elementarni matematski mo-del za ispitivanje tržišta i m.šljenja I, II. 1970.

5751 Istraživanje kvalitete.

5752 Moderno rukovođenje ko-mercijalnom djelatnosti I, II, III.

5753 Praktična metoda planiranja dobiti I, II.

5754 Organizacija elektronske obrade podataka I, II.

5755 Primjena grafikona u teh-nici upravljanja poduzećem I, II.

5756 Kako prodati inozemstvu I, II.

5757 Procesi odlučivanja u obliku poslovnih igara 1970.

5758 Tehnike rada. Službe za or-ganizaciju I, II, III.

5759 M. N. Bodjako, Martensitno — starejšie stali 1976.

5760 Taschenbuch Maschinenbau 1/I.

5761 E. Richter, Montage im Ma-schinenbau 1974.

5762 Vorrichtungen Gestalten — Bemessen, Bewerten 1975.

5763 St. Fronius, Maschinenele-mente 1971.

5764 E. Meissner, Technologie des Maschinenbaus 1975.

5765 H. Muren, Odrezavanje 1976.

5766 V. Jevtović, Priručnik o transportu fluida 1971.

5767 Inventivna dejavnost v združenem delu 1976.

5768 Ispitivanje uslova proizvod-nje form koksa za metalur-ške svrhe uz maksimalno učešće domaćih ugljeva 1976.

5769 Peternelj B., Organizacija vzdrževanja delovnih sred-stev 1976.

PROGRAM IZDAJ 1977

Skupščina skupnosti jugoslo-vanskih PTT je na svojem zase-danju na Ohridu sprejela med drugim tudi načrt izdajanja priložnostnih znamk v letu 1977. Načrt predvideva naslednje iz-daje priložnostnih znamk:

1. 200-letnica rojstva srbskega prote, vojvode v I. srbskem uporu in politika Matije Nenadovića (1777—1854), 1 znamka;
2. stoletnica smrti makedon-skega pesnika in publicista Rajka (Ksenofonta) Zinzifova (1839 do 1877), 1 znamka;
3. muzejski eksponati — 6 znamk s slikami narodnih glasbil;
4. mednarodni dan varstva člo-vekovnega okolja, 2 znamki;
5. 150-letnica Hrvatskega glas-benega zavoda, 1 znamka;
6. stoletnica rojstva slovenskega književnika in zdravnika Alojza Kraigherja (1877—1959), 1 znamka;
7. Evropa-CEPT — dve znamki s prikazoma dveh pejsažev (po predlogi Evropske konference pošt in telekomunikacij naj bi v prihodnjem letu vse članice CEPT izdale znamke s prikazi pejsažev);
8. rastlinstvo — 6 znamk s sli-kami vrtnega cvetja;
9. 85-letnica rojstva predsed-nika republike Josipa Broza Tita, 1 znamka;
10. II. konferenca o evropski varnosti in sodelovanju v Beo-gradu, 1 znamka;
11. stoletnica rojstva bosenskega književnika Petra Kočića (1877—1916), 1 znamka;
12. otroški festival »Veselje Evrope«, v Beogradu, 2 znamki in
13. umetnost v Jugoslaviji sko-zi stoletja — 6 znamk z repro-dukcijami avtoportretov.

Celotni načrt izdajanja prilož-nostnih znamk obsega 13 izdaj z 31 znamkami. Vsekakor pa to ni dokončno število, saj bo brez dvoma tudi v prihodnjem letu načrt izdajanja dopolnjen, saj je težko planirati leto dni in več vse pomembnejše dogodke, ki bi bili vredni obeležbe s priložnostnimi znamkami.

JUBILEJ ZDA

ZDA, pa tudi mnoge druge države širom sveta so letos pro-slavile dvestoletnico ZDA. Ta proslava je bila zaznamovana z vrsto znamk in drugih filatelistič-nih obličij. Omenimo nekaj izdaj drugih držav, ki se tej proslavi pridružujejo.

Naša država je pripravila znamko, ki bo vsekakor prišla v kolekcijo tega jubileja. Gre za priložnostno znamko, na kateri je reprodukcija spomenika Nikole Tesle, ki bo postavljen na Niagar-skih slapovih, in to je darilo SFRJ jubileju ZDA. S to znamko je zaznamovan tudi jubilej našega velikega znanstvenika.

Prvi sosed ZDA Kanada je 1. julija dala v prodajo prilož-nostno znamko za 10 centov v na-kladi 16 milijonov. Motiv prika-zuje vzhodno obalo ZDA in Ka-nado od Quebeca do New Yorka ter lik Benjamina Franklina, ene-ga od ustanoviteljev ZDA, ki je hkrati položil temelje poštne-ga prometa v teh dveh državah.

Tudi otok Altutaki v Coco-rem otočju je dal v prodajo 1. ju-nija izdajo, ki jo sestavljajo trije triptihi, in priložnostni blok s temi tremi triptihi. Na vsakem je po ena reprodukcija slikarja Johna Trumbula (1756—1843), ki je s temi deli zaznamoval naj-večje trenutke v zgodovini ZDA. Cenotna nominala te izdaje je 6,90 dolarja.

Tem državam so sledile še mno-gе druge, mnoge pa se na temo te izdaje še pripravljajo. Zanimivo pa je, da bodo za to pestro in bo-gato temo potrebna tudi precejš-nja finančna sredstva.

f. u.

ZAHVALA

Ob mnogo prerani izgubi našega sina in brata **Valentina Petriča** se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti. Posebna hvala sodelavcem, g. župniku, godbi, sindikatu to-pilnice in mladincem aktiva ZSM Libelčice za izkazano pozornost in lepe poslovnice besede.

Zalujoča mama, brata in sestra

Po dežju

ROBEŽ IN KOMELJ

V Avstriji še žegen ne pomaga

V začetku oktobra je bil ponovno odkrit spomenik prve bitke partizanov v letu 1942 na Robežu pod Obrijem v Avstriji. Bil je namreč postavljen pred leti in so ga kmalu potem nacifašistično usmerjeni elementi razstrelili. Spomenik je odkril predsednik koroških partizanov Karel Prušnik — Gašper.

Minilo pa je komaj nekaj tednov in že so konec oktobra 1976 razstrelili nacifašisti spomenik partizanom v Komelju pri Pliberku v Avstriji. Zaostrovanje položaja na Koroškem gre dalje in je doseglo vrhunec 14. novembra 1976, ko je bilo štetje manjšine.

Slika prikazuje spomenik v Komelju ob njegovi otvoritvi. Odkril ga je Karel Prušnik — Gašper (na desni), blagoslovil pa tamkajšnji župnik.

Avstrija mora po čl. 7, 9. in 19. državne pogodbe med vsem drugim čuvati tudi grobove in spomenike zavezniških vojakov, ki so se borili proti nacizmu v II. svetovni vojni. Kaj bodo avstrijske oblasti storile za zaščito spomenikov, še ni znano. Do sedaj niso storile še nič!

F. B.

KAKO VOZIMO POZIMI

Poledica je samo ena, čeprav najbolj nevarna, od zimskih pasti. Zima vozniku na vsakem kraju pripravlja presenečenje. Pozimi smo še posebej podvrženi fizikalnim zakonom, ki vedno vplivajo na vožnjo. Že ko na ledu ali snegu speljavate, se nedvoumno srečate z vztrajnostjo: avto stoji, ne premakne se, pa čeprav se kolesa živahno vrte; konjske moči vam prav nič ne pomagajo, pa naj

jih ima vaš motor še toliko. Podobno je tudi, ko zavirate.

Pravzaprav je to zelo poučno. Zima nas prisili, da se zavemo zakonov, ki smo jim vedno podvrženi, tudi takrat, ko kolesa dobro prijemajo. Skromnost, h kateri nas prisili gladka cesta, blagodejno vpliva na način vožnje — tudi za poletje.

Poznam več vrst poledic. Najhujša je, kadar se na pomrznjeni cesti skondenzira megla ali deževnica, ko samo rosi. V takšnem ni mogoče zavirati ne pospeševati ne zavijati. Vozite lahko le tako, da si pomagata z odtočnim žlebom ob robu ceste ali pa s skrajnim robom ceste. Kadar je na cesti takšna poledica, spoznate, da je širok pas trave ob robu cestišča vreden zlata. Tako vsaj dve kolesi nekoliko prijemljata. Kadar morate v takšnih okoliščinah prehitovati, gre le s polževo hitrostjo; za prehitevanje potrebujete dovolj časa in prostora.

Na srečo je takšna poledica le redka in ponavadi nastane le takrat, kadar je temperatura okrog ničle. V takšnem vremenu morate biti zelo pozorni in se povsem osredotočiti na vožnjo in cesto, saj je zelo težko razločiti, ali je cesta suha, mokra ali poledenela. Edina zanesljiva kontrola, kakšna je cesta, je previdno zaviranje. Nevarnost poledice pa seveda ne sme biti potuha, da tudi na suhi cesti vozite po polževo. Je pa razlog, da zelo pazite.

Če prepozno opazite, da je cesta poledenela, potem je dvakrat narobe na vso moč zavreti. Avtomobil tudi na poledeneli cesti vozi naravnost v prvotni smeri, z volanom pa je treba ravnati zelo previdno in zavirati skoraj ne smete. Poskusite pripeljati do najbližjega kolikor toliko grobega cestišča, na katerem se boste poskušali rešiti iz nevarnega položaja. Na poledici velja zelo podobno pravilo kakor za prehitro vožnjo v ovinku. Nikar torej ne pozabite osnovnih pravil za tako vožnjo.

To še posebej velja za prestavljanje v nižjo prestavo. Pozimi raje enkrat preveč prestavite navzdol, kakor premalo. Na spolzki cesti ponavadi motor bolje zavira kakor pa zavore. Seveda tega pravila ne gre preveč sploševati, zakaj pri zaviranju z motorjem zavirata le dve kolesi, kadar pa pritisnete zavorni pedal pa vsa štiri kolesa. Tudi kadar zavirate z motorjem, bodite previdni in kar se da mehko popustite pedal za sklopko. Prestavljanje v nižjo prestavo, dodajanje plina, zaviranje, obračanje volana, vse to mora biti kar najbolj nežno.

Na klanecu še manj zaupajte zavoram. Na poledeneli ali zasneženi cesti ne bo narobe, če se spet enkrat spomnite starožitnega pravila, ki še danes velja za voznike težkih tovornjakov, da pri vožnji po klanecu navzdol prestavite v tisto prestavo, ki bi bila potrebna v breg. Zakaj od določene hitrosti navzgor kolesa nič več dovolj ne prijemajo, da bi trenje med pnevmatiko in cestiščem bilo kos zavornim silam: kolesa blokirajo in avtomobila ne morete več voditi — uide vam iz rok.

Pozimi se kaj kmalu navadite — pravijo, da si pridobite občutek — kaj si na različno gladkih cestah še lahko privoščite. Na zvoženem snegu gume bolje primejo kot na ledu, mehak sneg in plundra sta vozniku še nekoliko prijaznejša. V mehkem snegu in v plundri nikar ne pozabite, da se upirata napredovanju vašega avta, vas zavirata. To je še posebno pomembno, kadar samo z dvema kolesoma vozite po mehkem snegu. Zaradi tega vam vleče volan na tisto stran, in dobro je, da to veste že vnaprej, še preden zapeljete v ozek kup snega.

Podobno se zgodi tudi, kadar vozite po mehkem delu ceste ob utrjenem cestišču. Kadar je na cesti plundra, boste opazili, da avto toliko boljše drži smer, kolikor hitreje vozite. To velja tudi za poledico. Toda takrat vam to le malo pomaga. V plundri pa ne velja vedno, da je najbolj po-

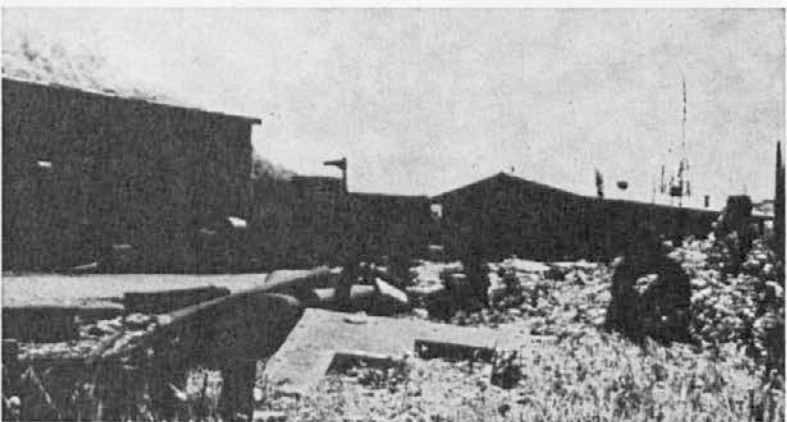
»Skalovje« domače proizvodnje

časna vožnja tudi najbolj varna. Natanko lahko opazite, kako vozilo vse manj zanaša, kolikor hitreje vozite in nič več ga tako ne bogljeno ne meče z ene na drugo stran ceste. Seveda je zaradi slabšega zaviranja treba omejiti hitrost — dober voznik se odloči za tisto srednjo hitrost, ki se zdi najboljše kompromis med tem, da avtomobil pri vožnji manj zanaša, da pa še vedno lahko dovolj zgodaj vozilo zavre.

Za vožnjo v plundri in za vožnjo pozimi nasploh velja, da se je je treba navaditi. Prve dni zime večina šoferjev vozi zelo nezanesljivo, ob koncu pa večina vozi že kar pogumno. Dovolj naglo, pa še vedno varno.

Kadar se zima še posebej odločno postavi po robu šoferjem in čez noč zapade dva metra snega, potem se ponavadi vožnja konča že, ko hočete speljati iz garaže. Če nimate pretiranega veselja do težkega dela z lopato, potem je v takšnih dneh najbolje popustiti in se sprijazniti, da so sile narave za nekaj časa premagale civilizacijo. Naj jim bo...

Bolj hudo je, če vas na poti preseneti snežni metež in grozi, da boste ostali na cesti. Seveda se lahko zametov lotite tako, da se zapodite vanje in jih poskušate premagati z zaletom: ali pa se vam bo to tudi posrečilo, je predvsem odvisno od tega, kako visok je sneg in kako dolg je zalet. Če enkrat obstanete v zametu — bo-

Grafika

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega moža in očeta **Stanka Marchiottija** se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so darovali cvetje in vence ter ga pospremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo ravenški godbi in govorniku.

Zena z otrokoma in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega moža, očeta, dedka in strica **Ivana Jele** se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na zadnji poti in mu poklonili cvetje, pevcem in govornikom pa za poslovilne besede. Iskrena hvala zdravnikom ter gospodu župniku za opravljen obred.

Zalujoča žena in otroci z družinami

lje na zamu — potem ima lopata, ki ste jo — blagor previdnim — vzeli s seboj na pot, žal, le vloga moralne pomoči. Zakaj po vsej verjetnosti boste prišli naprej le, če vam pride na pomoč plug ali pa nekaj krepkih mož.

V takšnih okoliščinah lahko seveda gume odločilno pomagajo. Na tako zasneženi cesti kraljujejo zimske gume ali snežne verige.

Sodobni avtomobili so pozimi, če smo jih le nekoliko pripravili nanjo, ponavadi zelo pridni. Splača se nabaviti električni grelec za zadnje okno in včasih tudi za stranske šipe. Prodajajo tudi kar uporabna sredstva, s katerimi namažete šipe, da se okna ne rose in ne polede.

V poplavi različnih razpršilnikov sem preskusil tudi spraye, ki odledene šipe. Pomagajo. Samo zelo dragi so. Zato se mi zdi najboljše kar krempelj iz plastične mase, s katerim odrgnete led s šipe.

Poslušajte dober nasvet! Če nimate kremplja, odlično — se reče, veliko bolje kot z nohti in roko — odrgnete led s šipe s hrbtno žepnega glavnika.

V splošnem si zapomnite, da v hladnih dneh previdno in pametno vključujte porabnike električnega toka — še posebej takrat, kadar se motor ne vrti dovolj hi-

tro. Če je treba — še posebej takrat, kadar vozite le po mestu — velja akumulator odpeljati v delavnico, da ga na novo napolnijo.

Velika dobrota za mestno zimsko vožnjo je alternator. Ta trifazni generator električnega toka z usmerniki je namreč močnejši od dinamja za enosmerni tok, ki so ga imeli avtomobili po starem. Alternator daje veliko elektrike že pri nizkih vrtiljajih motorja. Akumulator se skoraj vedno polni.

Če imate alternator, pa se vam akumulator sprazni kmalu potem, ko ste ga dali napolniti in pregledati, preskusite jermen, ki veže motor in alternator. Mogoče drsi, saj še tako dober generator ne da toka, če se ne vrti.

Če pozabite na akumulator, se utegne kako jutro primeriti, da bo zaganjač le obupano zagrgal in nič več. Potem bo treba po pomoč v delavnico ali pa poklicati prijazne sosede, da vas potisnejo. Prijaznost med sosedi in sploh medsebojna pomoč voznikov, se mi zdi, pride pozimi bolj do izraza. Najbrž zato, ker vsak čuti, da se mu kaj lahko primeri, da bo tudi sam potreboval pomoč. Tudi to lahko štejem med dobre lastnosti zime!

(Iz knjige Reinhard Seiffert, »Šola dobre vožnje«, Lj. 1970)

PODOBE Z ULICE

Popoldan je potopljen v mestni hrup, ki je odmev živahnosti in zgoščenega gibanja. Dekleta ta privid dvigne od knjige, vabi jo k sebi. Saj mora biti v njem še kaj mimo ropotajočih koles, kričečih izločb in pisane množice tujcev. Sprehod po ulici ji pač mora dati mnogo več, kot vidi na televiziji, sliši po radiu in bere v časopisu.

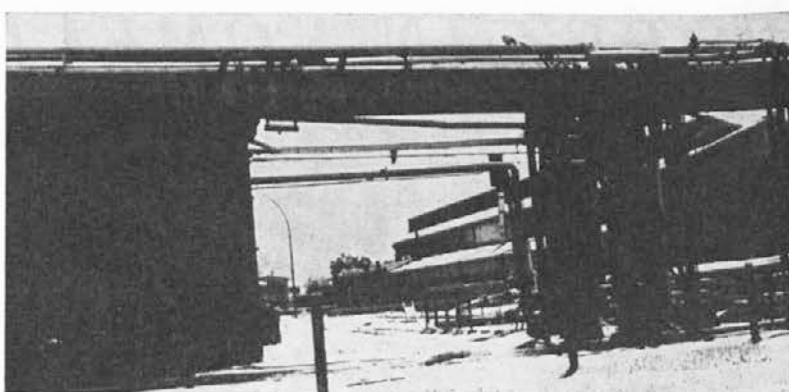
Ulica je podnevi živa, utripa, steza svoje roke po ljudeh in zidovih, ki so njena meja. Strmi z deseterimi očmi izločb v mimo-idoče, ki so ta hip njeni. Daje se jim otipavati in pasti po sebi kot ponuda.

Dekle se pogreze v množico. Lovi hipne barvne posnetke obrazov. Preblisne jo, da je sama z njimi vred odsev izločb: konfekcijsko blago, čevlji, torbice; brez-

izrazni, hladni obrazi kot v muzeju lutk. Kakor da nimajo lastnega življenja, drobnih in velikih skrbi in malih sreč. So veliko, spremeni- njasto telo, kolektivna zavest, ki hoče ta trenutek posedovati čim-več vsega, kar ulica ponuja. Čim-več, vse...

Globlje rine, da bi našla kaj, kar bi jo ogrelo, razveselilo. Ulica jo pljusne na trg. Zagleda starca na klopi kot negibne naplavine na bregu.

Upognjeni hrbti, slepe oči, zaprašene brazde v obrazih, gomo- ljasti nosovi in zakrivljene palice v starih žalostnih rokah. Privid otrpelega, minulega sveta. Pa so kljub temu tu naloženi po klopeh moderne dobe, vsak s svojim življenjem in s svojo starodavno govorico, kot zapisano v tujem jeziku, ki ga komaj kdo razume, ki

Portal

komaj koga zanima. Nihče se ne ustavi in se ne pogleda v ogledalo lastne prihodnosti.

Obstoji pred izložbo in se zazre v prelepe pletenine, a zazna dečka desetih let. V drobni pesti stiska šopek, gleda mimoidoče in ponavlja z mrtvim glasom:

»Ciklame... Ciklame...!«

Stoji kot pozabljen trohneč angel v zapuščeni kapeli. A njegove žalostne oči niso kamnite, le da tudi v njih nihče ničesar ne prebere. Ne majhnosti, pribite na tlak, ne revščine desetih let ne nekega doma, v katerem nekdo čaka dinarje za prodane cvetlice.

Nihče ne potrebuje ciklam. Reka ljudi teče naprej, venomer naprej, mimo starcev, mimo dečka, in odnese tudi njo.

A. R.

ČLOVEK IN ŽIVAL V ŠTEVILKAH

O ZOBEH

Med jedjo pritiskajo na hrano kotniki z močjo do 70 kg, sekalci pa do 20 kg. Posamezne vrste hrane »zmeljemo« v ustih z naslednjo močjo:

kruh 25 kg
pečenko 15—50 kg
trdo pecivo 50 kg
zelo trde jedi (trda kruhova skorja) 75—100 kg.

O LASEH

Kdo drug kot pedantni Nemci so izračunali, koliko las imamo ljudje pred plešavostjo. Načina štetja niso izdali, a malo ga ni bilo. Poglejmo torej število las:

svetlolasci	150.000
rjavolasci	110.000
črnolasci	100.000
rdečelasci	90.000
dlake na telesu	25.000
zgornja veka	150—200
spodnja veka	50—100
dnevni izpad las	50—120
nosilnost lasu	80 g
Kdor ne verjame, naj gre štet!	

GEOLOŠKA STAROST ŽIVALSKIH VRST

	milij. let
spužve, raki, črvi	550
pajki, školjke, morski polži	500
korale, morski ježki, ribe	450
stonoge, žuželke	350
plazilci	310
sesalci	190
ptiči	170
polži	140
pelikani, race, orli	25
psi, svinje	20—25
konji, govedo, koze,	

mačke, srne, medvedi, žirafe, kamele, pavijani, sloni
jeleni

7—8
0,5

OD GRAMOV DO TON

kolibri	2 g
kraljiček	9,5 g
lisica	7 kg
srna	20 kg
tiger	160 kg
divja svinja	200 kg
rjavi medved	350 kg
nosorog	2000 kg
afriški slon	4000 kg
kit	100.000 kg

ZAŽELENE TEMPERATURE PROSTOROV V °C

dnevna soba	18—21
spalnica	12—18
kopalnica	20—22
predsoba, WC	15
stopnišče	10
pisarne, šolski razredi	20
bolniška soba	20
gledališče, kino dvorane	
nasploh	18
hlevi	12
tržnice	5

O MODERNEM IN SODOBNEM

Na delih sodobnih slikarjev je razumljiv samo še podpis.

Kishon

Sodobni človek si od vsega najbolj želi umreti zdrav.

Sellers

V modernih stanovanjih je treba še marsikaj izboljšati. Zdaj npr. lahko poslušamo sosedov televizor, ne moremo pa gledati programa.

Farkas

Sodobna formula za razvoj človeštva se glasi: napredek je hrup plus onesnaževanje okolja plus rak in vse to pomnoženo z inflacijo.

Longoni

ZA DOBRO VOLJO

Če ženska molči, je ne prekinjamo.

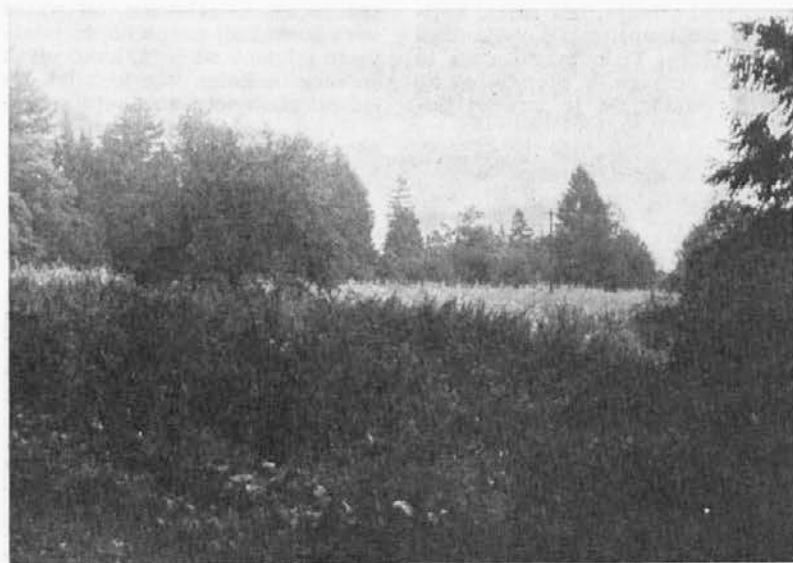
Castaldo

*

Prikrivanje namesto odgovornosti je neizgovorjeno geslo vseh birokratov.

Horber

Fotografije za to številko so prispevali: Mira Čepin, Boris Florjančič, Franc Rotar in informacijska služba.

Zaraščeno